

Programma-evaluatie 2019

Aanbiedingsbrief

Geachte leden van de gemeenteraad,

Elk jaar rond deze tijd ontvangt u de programma-evaluatie van het college. Dit jaar ook, maar we gebruiken hem wat anders dan andere jaren. U hebt het college namelijk ook gevraagd om een manier om samen met bestuur en organisatie prioriteiten te stellen. Wij hopen dat deze evaluatie u niet alleen inzicht biedt in de voortgang van de programma's, maar ook een bouwsteen is in de strategische agenda die we met u willen opstellen: wat zijn de belangrijkste zaken die Oss de komende jaren wil en moet realiseren?

Osse bestuurders en politici hebben gelukkig altijd een flinke ambitie. Naast onze taken in de openbare ruimte en in het sociale domein werken we bijvoorbeeld hard aan het stadscentrum, maar ook aan de kernen. We verplaatsen het Golfbad en verduurzamen tegelijk onze gebouwen, om er maar een paar te noemen. We doen dit niet alleen; aan de grote integrale aanpak van het Walkwartier in het centrum werken we nauw samen met centrumondernemers en vastgoedeigenaren.

Programma's zijn een goede manier om die ambities en het werk de goede kant op te sturen. Maar de laatste jaren is dat niet meer voldoende. De samenleving verandert sterk. Denk bijvoorbeeld aan de Omgevingswet, de voortgaande transities in het fysieke en in het sociale domein en vooral nog veel grotere uitdagingen die ons rond duurzaamheid staan te wachten. Daarnaast verwachten Osse burgers en ondernemers ook andere dingen van hun overheid. Ze willen meer hun eigen koers bepalen en verwachten dat de overheid hen daar ook ruimte voor biedt. En tegelijk verwachten ze dat een overheid snel en effectief reageert op vragen uit de samenleving. Je kunt als gemeente niet alles willen zijn, ook omdat het geld en de mensen daarvoor ontbreken. We zijn dus genoodzaakt om keuzes te maken. Overigens is Oss niet de enige. Dit speelt in heel veel middelgrote gemeenten – en in allerlei vormen geldt dit voor elke overheid.

We willen als overheid zelf onze aandacht geven aan onze voornaamste kerntaken en tegelijk de samenleving de ruimte te geven om eigen dingen te doen. Daarom laten we graag meer dingen aan de samenleving over. Niet meer alles tot achter de komma bepalen, in het besef dat we het zelf misschien anders hadden gewild. We zien de laatste jaren ook nieuwe knelpunten en uitdagingen. We willen de overheid niet groter laten zijn dan nodig is en dus moeten we keuzes maken. Dat is een pittig proces, dat je alleen met de samenleving en dus de gemeenteraad kunt doormaken.

Dat anders werken, dat dingen loslaten, dat betekent ook dat we beter moeten monitoren wat de samenleving echt nodig heeft. En wat zijn de gevolgen van het beleid en van ons werk? We kunnen in dialoog met de samenleving tijdig bijsturen en goed verantwoorden wat we doen. We zoeken daarvoor nieuwe manieren van werken en andere vormen van samenwerking. En als je snel wilt handelen, heb je een heldere richtlijn nodig. We maken samen een prioriteitenlijst en dat helpt. Deze programma-evaluatie helpt om de goede prioriteiten te stellen.

Lees deze evaluatie dus vooral met in het achterhoofd: doen we de goede dingen? Stoppen we onze energie in de belangrijkste onderwerpen? Wat kan minder en wat moet beter? Als u als gemeenteraad daarin de koers aangeeft, kunnen we samen een strategische agenda opstellen. Deze biedt bestuur en organisatie houvast bij de dagelijkse keuzes. En deze biedt de raad een goed middel om de koers te helpen bewaken en zo nodig bijsturen.

Burgemeester en wethouders van Oss.

De secretaris,
drs. H. Mensink

De burgemeester,
drs. W.J.L. Buijs-Glaudemans

Inhoudsopgave

Aanbiedingsbrief	2
Inhoudsopgave	3
Leeswijzer	4
Programma's	5
Programma 1. Zorg en welzijn	6
Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs	12
Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur	19
Programma 4. Dynamisch stadscentrum	24
Programma 5. Zuinig op ons klimaat	29
Programma 6. Vitale economie	35
Programma 7. Mobiliteit	42
Programma 8. Aantrekkelijk wonen in Oss	46
Programma 9. Veilige omgeving	54
Programma 10. Besturen in verandering van tijden	61
Programma 11. Financieel solide	68

Leeswijzer

Inleiding

Het doel van de programma-evaluatie is om in hoofdlijnen terug te kijken op het uitgevoerde beleid in het afgelopen jaar.

Per thema en programma geven we antwoord op:

- Wat wilden we bereiken?
- In hoeverre hebben we onze doelstellingen bereikt?
- Wat deden we om de doelstellingen te bereiken? Dit toont de meest relevante activiteiten die we als gemeente in 2017 uitvoerden.
- Wat zou anders kunnen/moeten om doelstellingen te realiseren? Hiermee reflecteren we op mogelijke verbeteringen in het beleid en/of keuzes.

Met het beantwoorden van deze vragen zijn de programmateksten voor het jaarverslag van 2017 ook voor een groot deel gereed.

De programma-evaluatie bestaat uit de indeling van programma's uit de programmabegroting 2020-2023. Dat geldt ook voor de bijbehorende doelstellingen en indicatoren.

Hoofdlijnen

Deze evaluatie geeft de hoofdlijnen weer per programma. We formuleren zo kort & krachtig mogelijk. Het doel is niet om volledig te zijn. Het accent ligt bij de uitgevoerde activiteiten. De bereikte resultaten (de effecten) zijn soms moeilijk vast te stellen. Dat geldt ook voor de relatie tussen oorzaak-gevolg. We zoeken naar een passend evenwicht om te monitoren wat de (meerjarige) effecten zijn van beleidskeuzes.

Programma's

Programma 1. Zorg en welzijn

1. Inleiding

We willen graag dat al onze inwoners actief deelnemen aan de samenleving. Uitgangspunt is om steeds aan te sluiten bij de talenten, mogelijkheden en behoeften van inwoners. Een belangrijke voorwaarde om mee te kunnen doen aan de Osse samenleving is participatie, en vooral het hebben van werk. Daar zetten we dan ook zoveel als mogelijk op in. Aan onze inwoners vragen we om hun leven zoveel mogelijk naar eigen vermogen in de hand te nemen. Wanneer het niet vanzelf gaat, bieden we zorg en ondersteuning. We willen integraal kijken naar de problematiek van de inwoners, in een combinatie van bijvoorbeeld zorg, schuldhulpverlening en armoede-ondersteuning. Meer zelfregie bij de inwoner en aansluiting bij de leefwereld vraagt een andere houding en andere manier van werken van professionals. Vanuit gedeeld belang voor de inwoner werken we vanuit de disciplines zorg, onderwijs, werk & inkomen en schuldhulpverlening.

De ontwikkeling van een nieuw zorg- en welzijn landschap is in volle gang. Na de decentralisaties in 2015 hebben we bij Wmo en Jeugd vooral gezorgd voor een goede overgang. De transitie is in het algemeen goed verlopen. Nu werken we volop aan de grote transformatie-opgaven, met nieuwe vormen van ondersteuning en hulp en het verbeteren van de toegang via sociale teams en basisteams jeugd en gezin. Maar het voorkomen van problemen of voorkomen van verergering, is zeker zo belangrijk. De komende tijd willen we meer expliciete aandacht voor preventie en een breed welzijnsaanbod.

2. Programma-onderdelen

2.1 Zorg en ondersteuning in de Wmo

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Mensen kunnen zichzelf redden, doen mee aan het sociale leven en hebben het gevoel dat ze erbij horen*
- *Goede basisvoorzieningen en ondersteuningsmogelijkheden in de wijk*
- *Passende (specialistische) zorg voor mensen die het nodig hebben*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We bieden onze inwoners ondersteuning bij (hulp)vragen; steeds meer leggen we de regie daarvoor bij de inwoner en zoeken we samen met de inwoner en zijn/haar sociale netwerk naar de beste maatwerk-oplossing. De vraag is groot en divers, dat maakt dat we zoeken naar de meest efficiënte aanpak om dit allemaal te kunnen opvangen.

Ook werken we volop aan de passende opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid: de transformatie van Beschermd Wonen, de maatschappelijke opvang, en ook zorg in verbinding met veiligheid.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In 2019 stelde de gemeenteraad het regionale beleidsplan Wmo 2020-2023 en de centrumregeling voor de inkoop van Wmo 2020-2023 vast.
- De lokale uitvoering van het Wmo-beleid hebben we in 2019 vastgelegd in de lokale ontwikkelagenda Wmo. We sturen op de uitvoering en de transformatieopgave en streven naar het financieel beheersbaar houden van de uitvoering.
- We hebben voor de Wmo drie hoofddoelen bepaald: 1) Werken aan een sterke sociale basis, 2) Zorgen voor ondersteuning van inwoners in kwetsbare posities zodat ze het zelf redden, 3) Zorgen voor een vangnet voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid.
- De opdracht aan ONS welzijn is in 2019 voor de periode 2020 en 2021 vastgesteld. Er zijn afspraken met de Raad gemaakt over het proces om te komen tot heroverweging van de inhoudelijke opdracht en financiering van ONS Welzijn.

- De druk op de uitvoering van de Wmo is toegenomen. Dit gaat ten koste van de dienstverlening en dat merken inwoners bijvoorbeeld aan het oplopen van wachttijden. Oorzaak is o.a. de landelijke invoering van het abonnementstarief. In het najaar van 2019 is een analyse gemaakt van de knelpunten en een verbeterplan opgesteld. Er is tijdelijke uitbreiding (fte's) voor het team Wmo geregeld.
- De pilot Van Zorg naar Werk is succesvol afgesloten. Er zijn 36 inwoners met een traject gestart. 29 deelnemers hebben ontwikkelstappen gemaakt in hun arbeidsmatige ontwikkeling en 6 daarvan zijn uitgestroomd zijn naar werk.
- De positieve resultaten hebben een vervolg gekregen in de reguliere werkwijze. De verbinding tussen Wmo en Werk en Inkomen is versterkt. De integrale samenwerking waarbij de vraag van de deelnemer centraal staat en zonder schotten samengewerkt wordt door Wmo, Werk & inkomen en zorgaanbieders bleek effectief. Door aanbod te combineren, gewoon te beginnen zonder dat alles precies geregeld is en voor terugval mogelijkheden te zorgen ontstond voor deelnemers nieuw perspectief op werk.
- We hebben de voorbereidingen van de uitvoering van de Wvvgz in de regio getrokken en zijn per 1 januari 2020 klaar voor de nieuwe taken.
- We hebben in de Proeftuin Ruwaard gewerkt aan verbreding door andere domeinen toe te voegen aan de werkwijze in de wijk. Het gaat om domeinen als kunst en cultuur, veiligheid en straf, verpleging en verzorging, ambulante behandeling GGZ, beschermd wonen, laaggeletterdheid en werk. We hebben nieuwe partners betrokken; SEC, Muzelinck, OM, politie.
- In 2019 zijn we gestart met het ontwikkelen van een nieuwe, gezamenlijke laagdrempelige ontmoetingsplek in de wijk Ruwaard waar andere vormen van zorg en activering ontstaan.
- De acties uit de beleidsdocumenten Maatschappelijke opvang, Beschermd Wonen en Bemoeizorg zijn uitgevoerd.
- We hebben in samenwerking met de regiogemeenten, zorgaanbieders en maatschappelijke partners het regionale koersdocument opvang, ondersteuning en zorg voor inwoners met een psychische kwetsbaarheid opgesteld. In dit document beschrijven we onder andere hoe we de transformatie van beschermd wonen en maatschappelijke opvang willen realiseren, welk palet aan specialistische opvang-en ondersteuningsvormen we nodig hebben en op welke manier we de regionale samenwerking met het medisch en veiligheidsdomein gaan vormgeven.

2.2 Jeugdhulp

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We organiseren hulp voor de jeugdige zo dicht mogelijk bij huis, nabij het gezin*
- *We zorgen voor passende (specialistische) jeugdhulp voor de jeugdigen die dit nodig hebben*
- *We versterken de (gemeentelijke) toegang en deze verbinden met partners uit de jeugdketen zoals consultatiebureau, voorschoolse voorzieningen en scholen*
- *We beschermen jeugdigen bij onveilige situaties*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We werken in een continu proces aan de doelstellingen. Zowel vanuit regionaal beleid, waaraan wij onze bijdrage leveren, als op lokaal niveau. Centraal aandachtspunt is de transformatie van de zorg, zodat we jeugdigen zoveel mogelijk gezinsgericht kunnen ondersteunen en de kosten van de zorg meer kunnen beheersen.

In het nieuwe handelingsprotocol dat we met Veilig Thuis hebben afgesproken binnen onze regio is duidelijker vastgelegd wie welke taken heeft bij het zorgen voor veiligheid van kinderen. Ook zijn er regionale uitvoeringsafspraken gemaakt voor de samenwerking tussen Veilig Thuis en de lokale teams.

Het nieuwe productenboek en systeem van inkoop en bekostiging, dat in 2019 regionaal is ontwikkeld, maakt het mogelijk om met bouwstenen een passend arrangement voor een jeugdige te maken. Het vraagt om een goede zorgtoewijzing op lokaal niveau. Hiertoe zullen we het CJG verder moeten versterken.

Continu aandachtspunt is de kosten voor jeugdhulp. De toename van kosten is gevolg van de groeiende groep jeugdigen die hulp nodig heeft. Op regionaal niveau werken we aan transformatieprojecten om de hulp om te buigen naar meer thuisgerichte hulp.

Structureel levert dit een kleine kostenvermindering, die teniet is gedaan door de autonome groei. Lokaal proberen we hieraan bij te dragen door versterking van de toegang, zowel bij het CJG als door implementatie van POH GGZ.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben het (regionale) Beleidsplan Jeugd opgesteld in samenwerking met de andere gemeenten in de regio en werken aan de Uitvoeringsagenda 2020.
- In het regionale project Transformatie-agenda Jeugd zijn 14 opgaven voor opbouw-ombouw-afbouw belegd bij diverse consortia van jeugdhulp-aanbieders. De contracten zijn eind 2019 gesloten; de werkzaamheden vinden voornamelijk vanaf 2020 plaats. De aantallen afbouw van residentiële plaatsen en opbouw van gezinsgerichte hulpvormen zijn lager dan in eerste instantie beoogd; bij concretisering bleek een lagere afbouw residentieel realistischer (en is ook de opbouw van andere vormen daarmee in evenwicht gebracht). Verdere transformatie wordt meegenomen in de inkoop 2021.
- We werken aan versterking van de toegang onder meer met de Ontwikkelagenda 'Vindbaarheid en toegankelijkheid van de jeugdhulp'. In vervolg op het Rekenkameronderzoek.
- We zijn gestart met een pilot Praktijkondersteuner GGZ Jeugd (POH GGZ) bij huisartspraktijken.
- Het STORM-project is geïmplementeerd binnen de VO en MBO scholen van Oss en de subregio.
- Het regionaal preventieprogramma gericht op (v)echtscheidingen is verder opgezet.
- We hebben de afspraken met Veilig Thuis rond de nieuwe meldcode en het nieuwe handelingsprotocol als uitgangspunt voor de samenwerking vastgelegd.
- We hebben de lokale teams betrokken bij de totstandkoming van de uitvoeringsafspraken tussen Veilig Thuis en de lokale teams en deze uitvoeringsafspraken vastgelegd.
- Bij de formulering van beleidsuitgangspunten en het budgettair kader inkoop 2019 is afgesproken een nadere analyse en monitoring op te zetten voor het zorggebruik in onze regio. Dit wordt uitgewerkt bij de (nieuwe systematiek van) Inkoop Jeugdhulp 2021. In 2019 heeft PON in opdracht een analyse van het zorggebruik in onze regio gemaakt.
- In 2019 heeft de gemeenteraad de nieuwe centrumregeling, financieringssystematiek en inkoopstrategie jeugdhulp voor 2020 en verder, vastgesteld. Voor de inkoop van de jeugdhulp vanaf 2020 is een inkoopopdracht, inclusief productenboek, geformuleerd als basis voor de nieuwe aanbesteding.
- Onze rol als voorzitter van het regionale beleidsteam jeugd is voortgezet; tevens hebben we deelgenomen in het regieteam jeugd en levert Oss de voorzitter van het overleg van controllers in de regio.
- We zijn gestart met de 'Samenwerkwijze' voor jeugd, in een samenwerking van CJG, GGD en Unique.

2.3 Gezondheid en preventie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een gezond leven en gezonde leefomgeving*
- *Een effectief dekkend netwerk AED's in de publieke ruimte*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We werken aan een netwerk van basisvoorzieningen in wijken en kernen in Oss. Dichtbij en op maat. Daarvoor zijn we nu aan het experimenteren met laagdrempelig ontmoeten, hebben we een scala aan preventieactiviteiten op wijk- en buurtniveau en stimuleren we zorgcoöperaties. Wat nodig en mogelijk is om tijdig hulp en ondersteuning te krijgen, is voortdurend aan verandering onderhevig. Daar spelen we op in, waarbij de beschikbaarheid in wijken en kernen steeds de aandacht vraagt. We werken aan het verkleinen van gezondheidsverschillen en het bevorderen van een gezonde leefstijl. We geven uitvoering aan de drie thema's van het nationaal preventie akkoord: 1) Minder roken en mee-rokers, 2) Overgewicht en obesitas terugdringen en 3) Problematisch alcoholgebruik aanpakken. We werken ook aan het voorkomen van drugsgebruik en andere verslavingen en werken aan een kansrijke start van een kind voor, tijdens en na de geboorte.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We voeren preventieve (volks)gezondheidsactiviteiten uit. In de Ruwaard en Schadewijk hebben we Gezond-In-De-Stad activiteiten uitgevoerd om gezondheidsverschillen te verkleinen.
- Een lokale coalitie met partners uit het medische en het sociale domein is gevormd, en in 2020 voeren zij preventieve interventies uit. In gezondheidsregio is besloten te starten met het programma Nu Niet Zwanger. We voeren Stevig Ouderschap uit, werken depressiepreventie en Centering Parenting en Pregnancy.
- Met 38 Brabantse gemeenten, Novadic-Kentron, GGD Brabant Zuidoost en Hart voor Brabant, politie en regiobureau Integrale Veiligheid zijn de handen ineengeslagen om het steeds normaler worden van drugsgebruik tegen te gaan.
- In de contracten Wmo hebben we de opdracht in de ondersteuning van mantelzorgers aangescherpt.
- We monitoren en sturen op de activiteiten die ONS Welzijn uitvoert gericht op de ondersteuning van mantelzorgers en vrijwilligers.
- We faciliteren met Oss Innoveert lokale vrijwillige initiatieven die de zorg voor elkaar, de sociale contacten en leefbaarheid in wijk en buurt verbeteren. Initiatieven die het (samen)leven in gemeente Oss prettiger en leuker maken.
- Eind 2018 zijn we gestart met een pilot met straatcoaches om de overlast van jongeren terug te dringen. Eind 2019 is besloten om de inzet van de straatcoaches te verlengen.
- Voor de aanpak van (woon)overlast en complexe casuïstiek zijn we gestart met het AvE model (Aanpak voorkomen escalatie).
- De verbinding tussen de programma's zorg en welzijn en veiligheid is versterkt.
- Voor de jaren 2019 en 2020 zijn afspraken gemaakt en is geld gereserveerd zodat de inzet van de wijkverpleegkundige in het Sociaal Team behouden blijft.
- De aanpak en financiering van een dekkend AED-netwerk is samen met de betrokken partijen structureel geregeld.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Sociale duurzaamheid betekent: kiezen voor oplossingen die het probleemoplossend vermogen van de samenleving zelf versterken, waardoor op termijn minder zorg/ondersteuning nodig is en mensen toekomstperspectief hebben. Dat betekent: inzetten op eigen kracht en zelfredzaamheid en zo mogelijk kiezen voor oplossingen waarbij inwoners en hun informele netwerken een rol spelen. Niet zorgen voor een oplossing, maar helpen een oplossing te vinden, zodat de inwoner of de buurt een volgende keer meer zelf kan oppakken. Dat komt tot uiting in de manier waarop ondersteuning en welzijn worden ingevuld en uitgevoerd, maar ook in concrete activiteiten zoals: preventie, gezondheidsprojecten, mantelzorgondersteuning, ondersteuning van vrijwilligerswerk, combinaties van 1e en 2e lijnsondersteuning, enzovoort.

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, goede gezondheid en welzijn, gendergelijkheid, ongelijkheid verminderen, duurzame steden en gemeenschappen en vrede, veiligheid en gerechtigheid.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2016	2017	2018	2019	Streef- waarde
<i>Kwaliteit toegang</i>	<i>CEO Wmo *</i>					
1. Ik weet waar ik moet zijn met mijn hulpvraag		65%	73%	73%	-	78%**
2. Ik werd snel geholpen		72%	71%	75%	-	79%**
<i>Wmo gebruik</i>	<i>Wmo monitor</i>					
3. Aantal cliënten per zorgvorm	begeleiding	758	948	1.046	1.217	
ZIN ***	dagbesteding	381	394	375	365	
	kortdurend verblijf	3	3	3	4	

* CEO= Cliëntervaringsonderzoek Wmo, wordt elk jaar uitgevoerd

** Dit is het gemiddelde van de regio over 2018

*** Streven is het zorggebruik van geïndiceerde zorg omlaag te brengen door inzet van lichte vormen en collectieve activiteiten

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Jongeren met delict voor de rechter	1%	1%	2018
Jongeren tot 18 jaar met jeugdhulp	1,4%	1,3%	2018
Jongeren tot 18 jaar met jeugdbescherming	1,6%	1,2%	2018
Jongeren van 12-23 jaar met jeugdreclassering	0,4%	0,4%	2018
Wmo-cliënten met een maatwerkarrangement per 10.000 inwoners	660	610	1e halfjaar 2019

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

- In de overeenkomsten en contracten die we sluiten met externe organisaties slagen we er nog niet altijd in scherp het kernbeding te formuleren. Daardoor verloopt de sturing niet optimaal. Daar gaan we meer aandacht aan besteden.
- Scherper formuleren waar we als gemeente een verantwoordelijkheid in hebben en waar niet (onze grenzen van de jeugdhulp en Wmo bepalen).
- Huisvesting, een dak boven je hoofd, een veilige eigen plek; wonen is een speerpunt voor veel opgaven in het sociaal domein. Daar moet meer aandacht en capaciteit voor komen.

Programma 2. Werk, inkomen en onderwijs

1. Inleiding

We willen graag dat al onze inwoners actief deelnemen aan de samenleving. Een belangrijke voorwaarde om mee te kunnen doen is participatie, en vooral het hebben van werk. Daar zetten we dan ook zoveel als mogelijk op in. Uitgangspunt is om aan te sluiten bij de talenten, mogelijkheden en behoeften van inwoners. Aan onze inwoners vragen we om hun leven zoveel mogelijk naar eigen vermogen in de hand te nemen. Wanneer het niet vanzelf gaat, bieden we ondersteuning, zorg en opvang. Deze ondersteuning is gericht op zoveel mogelijk zelf en samen doen.

We kijken integraal naar de problematiek van de inwoners, bijvoorbeeld in een combinatie van zorg, werk, schuldhulpverlening en armoede-ondersteuning. Meer zelfregie bij de inwoner en aansluiting bij de leefwereld vraagt een andere houding en andere manier van werken van professionals. Om te komen tot een integrale oplossing voor de inwoner werken we vanuit de disciplines werk en inkomen, welzijn, zorg, veiligheid, schuldhulpverlening samen. We werken hierbij intensief samen met externe partijen in het veld.

De ontwikkeling van een nieuw zorg- en welzijn landschap is in volle gang. Na de decentralisaties in 2015 hebben we bij de Participatiewet, Wmo en Jeugd gezorgd voor een goede overgang. De transitie is in het algemeen goed verlopen. Nu werken we aan de grote transformatie-opgaven. Dit is een langdurig verandertraject. We moeten blijven investeren in vakmanschap van medewerkers en ons bewust zijn dat verandering extra tijd en energie kost. Ook in verband met de steeds veranderende wetgeving. Het gaat om meer en beter integraal werken, nieuwe vormen van ondersteuning en hulp en het verbeteren van de toegang via sociale teams en basisteams jeugd. Het voorkomen van problemen of verergering is daarbij belangrijk. De komende jaren willen we meer expliciete aandacht voor preventie en een breed lokaal welzijnsaanbod.

2. Programma-onderdelen

2.1 Participatie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Zo veel mogelijk inwoners hebben (betaald) werk*
- *We verminderen laaggeletterdheid om mogelijkheden voor participatie te vergroten*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De arbeidsmarkt is krap; dat betekent dat veel inwoners makkelijk werk vinden. Tegelijkertijd zien we dat de aantallen inwoners met een bijstandsuitkering wel dalen, maar niet veel. Het zijn vooral inwoners die niet direct naar werk kunnen worden geleid. Ongeveer tweederde van de groep (van ca. 1500) heeft een zorgprofiel. De overigen hebben ook nog ondersteuning nodig om weer te kunnen werken. Met alle inwoners met een bijstandsuitkering hebben we jaarlijks contact over hun situatie, de minimaregelingen en (vrijwilligers)werk. Vanuit de experimenten en pilots zijn we actiever met een deel van hen in gesprek om te kijken hoe ze in de samenleving kunnen participeren, ook als ze niet direct aan het werk kunnen. Dat vraagt meer inzet/tijd van onze consulenten en gaat soms met kleine stapjes.

Voor laaggeletterdheid hebben we het netwerk verbreed en zijn we met een nieuw plan van aanpak meer gericht op de NT1 doelgroep.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In onze dienstverlening zijn we in het instroomproces gestart met de Samenwerkwijze als ondersteuning van onze inwoners.
- We hebben actief samengewerkt met het UWV met het oog op ondersteunen van inwoners voor het einde WW. Daarbij hebben we 23 inwoners ondersteund. Ook bij het in Oss georganiseerde talentevent zijn mensen met WW-uitkering uitgenodigd (aantal verschenen niet bekend). De samenwerking met SVB voor ondersteuning van inwoners voor het einde van de ANW stagneert. SVB meldt geen inwoners aan.
- Met stimulerende gesprekken activeren we inwoners in de bijstand die niet meer uitstromen op de arbeidsmarkt voor vrijwilligerswerk. Eind 2019 zijn met 332 inwoners afspraken over vrijwilligerswerk gemaakt.

- We zijn het traject gestart met IBN en de 11 gemeenten uit de regio om te komen tot een nieuwe samenwerkingsovereenkomst voor IBN die we per 2020 willen maken. Hiervoor worden diverse scenario's verkend. In dit kader hebben we ook raadsleden in een gezamenlijke bijeenkomst geïnformeerd. In 2020 ronden we dit af.
- We hebben eind 2019 48 beschutte werkplekken gerealiseerd.
- We hebben het experiment 'Zelf aan het stuur en op maat' voortgezet; hierin vergelijken we de huidige dienstverlening met nieuwe werkwijzen die uitgaan van vertrouwen en meer invloed. Eind 2019 is het project afgerond. De Universiteit van Tilburg komt begin 2020 met de definitieve onderzoeksresultaten.
- De regionale pilot 'van zorg naar werk' die is bedoeld om een doorlopende lijn te ontwikkelen van dagbesteding naar loonvormende arbeid, is doorgezet en inmiddels afgerond. De evaluatie is eind 2019 gepresenteerd. De resultaten zijn positief en de werkwijze wordt structureel ingevoerd.
- De groep kwetsbare jongeren zonder uitkering hebben we blijven ondersteund. In 2019 hebben we ruim 100 jongeren ondersteund; zij komen voornamelijk uit het voortgezet speciaal onderwijs en praktijkonderwijs; ook zijn het uitvallers van het MBO. De consultants uit het jongerenteam benaderen deze jongeren actief en begeleiden ze naar school of werk en zorgen dat ze hun werk behouden.
- Ook voor jongeren tussen de 16 en 27 jaar met problemen op meerdere leefgebieden zijn we de Samenwerkwijze als pilot gestart. We werken daarvoor intern samen en betrekken externe partners, zodat er voor de jongeren integrale maatwerktrajecten worden gerealiseerd.
- Vergunninghouders ondersteunen we actief bij inkomen (financiën), inburgering en toeleiding naar werk. De nieuwe wet Inburgering is een jaar uitgesteld naar 2021; voorbereiding en implementatie vindt dan ook in 2020 plaats. Ter voorbereiding zijn we met Rijksmiddelen een pilot 'van A2 naar B1' gestart om het taalniveau verder te verhogen.
- Het project LEF waarin bij integratie vergunninghouders specifieke aandacht is voor nareizigers, veelal vrouwen met kinderen, is voortgezet.
- We hebben 30 mensen laten uitstromen naar werk via leerwerktrajecten (niveau 1 en 2) in sectoren zoals logistiek, bouw, zorg, horeca, ICT, schoonmaak en taxi.
- We zijn vanuit het Regionaal Bureau Leerplicht Brabant Noordoost (RBL-BNO) actief aan de slag gegaan met de bredere doelgroep kwetsbare 23-27-jarigen door ze terug te begeleiden naar school. De aanpak is onderdeel regionale aanpak kwetsbare jongeren.
- Vanuit de WEB-middelen (Wet Educatie Beroepsonderwijs) zetten we actief in op het verbeteren van de basisvaardigheden van volwassen inwoners van Oss, waaronder de NT1 doelgroep (mensen met Nederlands als eerste taal). Hiervoor hebben we een nieuw Regionaal Programma Educatie uitgewerkt. Ook hebben we regionaal de uitvoering van de cursussen opnieuw aanbesteed.
- We hebben een nieuw plan van aanpak voor laaggeletterdheid uitgewerkt gericht op het verbeteren van de basisvaardigheden taal en rekenen, versterken van het netwerk en het vinden en mobiliseren van de NT1 doelgroep. Dit plan sluit aan op het Regionaal Programma Educatie.
- Het Taalhuis heeft een nieuwe coördinator gekregen en verschillende maatschappelijke partners zijn aangesloten bij het Taalnetwerk.

2.2 Arbeidsmarkt

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Bedrijven in Oss beschikken op het juiste moment over de juiste hoeveelheid mensen, met de juiste kwalificaties op de juiste plek.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De doelstelling is uitdagend. De arbeidsmarkt is krap; in diverse sectoren is het lastig voldoende personeel te vinden. Wij kunnen daar als gemeente nauwelijks invloed op uitoefenen. We stimuleren een goede aansluiting tussen onderwijs en bedrijfsleven om te zorgen voor opleidingen die aansluiten bij de behoefte van werkgevers. De Talentencampus speelt een belangrijke rol bij het aantrekken en behoud van talent voor Oss.

Ook in het regionale arbeidsmarktprogramma is hier veel aandacht voor. Leven Lang Ontwikkelen is het centrale thema. Er zijn verschillende projecten om mensen blijvend te laten leren en duurzaam inzetbaar te houden.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In het Werkbedrijf Noordoost-Brabant, met netwerkorganisatie van gemeenten, sociale partners, het UWV en sw-bedrijven, harmoniseren we de dienstverlening aan werkgevers in de regio, maken we afspraken over arbeidsmarktvraagstukken en zorgen we dat we minimaal voldoen aan de banenafspraken in het sociaal akkoord. In de regio (met 17 gemeenten) waren op 1 oktober 2019 6600 banenafspraken gerealiseerd. Dit is 10% boven de eigen regionale jaardoelstelling en 21% boven de landelijke jaardoelstelling voor onze regio. Als werkgever heeft de gemeente Oss in dit kader 25,9 banen van 25,5 uur gerealiseerd (doel was 21,1).
- We hebben een actieve bijdrage in Agrifood Capital Werkt! met menskracht en middelen, op bestuurlijk en strategisch niveau en binnen de pijlers Regionaal Werkbedrijf en voortijdig schoolverlaters (VSV)/kwetsbare jongeren. Onze actieve deelname in Agrifood Capital Werkt! leidt tot regionale projecten voor arbeidsmarktbeleid en tot een gezamenlijke aanpak die uitval van jongeren tegengaat.
- We zorgden voor behoud van ons PSO-certificaat en stimuleerden het gebruik van PSO bij lokale organisaties en ondernemers.
- We ondersteunden de samenwerking rond arrangementen van onderwijs en bedrijfsleven die aansluiten bij de huidige vraag en spelen in op de toekomstige vraag op de arbeidsmarkt (Publiek-private samenwerking, PPS) waaronder BIM5.
- Met het oog op het versterken van de samenwerking tussen onderwijs (MBO, HBO en universiteiten) en bedrijfsleven heeft de Talentencampus samen met ondernemers/werkgevers diverse Learning Communities opgezet. Het betreft de thema's Vitaliteit op de Werkvloer, Persoonlijke ontwikkeling van Jongeren en Toekomst van Kerken. Bij dit laatste thema zijn TU/e en internationale studenten betrokken.
- We hebben een bijdrage geleverd aan de Talentenbeurs van de Talentencampus. De beurs is bezocht door 73 bedrijven en 2000 leerlingen van het VO, MBO en HBO.
- Ook hebben we opnieuw bijgedragen aan de Week van de Techniek en de Jongeren Bedrijvendag.
- 90 bedrijven hebben zich inmiddels formeel aangesloten bij de Talentencampus als betalend partner.

2.3 Schulden en armoede

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Iedereen kan meedoen door onze inkomensvoorzieningen en -regelingen en hebben daarbij extra aandacht voor kinderen*
- *We bereiken zoveel mogelijk kwetsbare inwoners met onze preventieactiviteiten en dienstverlening*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Met input vanuit het NIBUD-onderzoek hebben wij onze armoedevervoorzieningen aangescherpt. De keuzes hiervoor zijn neergelegd in het nieuwe integrale beleidsplan Armoede en Schulden. We zijn blijven werken aan een groter bereik van mensen in een armoedepositie. De regeling Meedoen is Belangrijk en de bijzondere bijstand als financiering daarvan zijn meer dan uitgenut. We ondersteunden ruim 5500 huishoudens met een inkomen uit participatiewet of tot 120% van het minimum. In 2019 waren in totaal ruim 4.000 inwoners (jong en oud) verzekerd via Azoss; daarvan zijn er bijna 3.000 18+.

Ook bij schuldhulpverlening hebben we doorgepakt; met nieuwe manieren van ondersteuning zoals duurzame financiële dienstverlening, en ook met meer samenwerking rondom op tijd signaleren en ondersteunen van mensen met een problematische financiële situatie. In 2019 hebben we 426 aanmeldingsgesprekken gevoerd; dit was met 350 verschillende inwoners. In de aanmelding geven we informatie & advies en verwijzen we naar andere vormen van hulp. We hebben voor 257 inwoners beoordeeld of we een traject schuldhulpverlening inzetten. Op peildatum 31-12-2019 hadden we voor 545 inwoners een lopend traject bij schuldhulpverlening. Hiervan heeft 30% een beschermingsbewindvoerder.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben een nieuw integraal beleidsplan Armoede en schulden 2020-2023 opgesteld. Daarbij hebben we de armoedeverzoeken en andere betrokkenen actief betrokken. Hierin hebben we nieuwe keuzes gemaakt die de komende jaren worden uitgevoerd.
- De quiet community Oss is gestart. Quiet heeft een digitaal platform om met inzet van sponsors uit de gemeenschap 'members' iets aan te bieden wat ze zelf niet kunnen. Daarnaast geeft Quiet mensen de kans om hun talenten te (her)ontdekken en te benutten.
- We hebben onze activiteiten en ondersteuningsmogelijkheden voor kinderen in armoede voortgezet.
- De bewustwordingscampagne 'Samen slimmer met geld' voor inwoners over financiële problemen en de noodzaak daar tijdig wat aan te doen, is voortgezet.
- We hebben de ondersteuning van ZZP'ers door begeleiding vanuit de BBZ (Besluit Bijstand Zelfstandigen) en de inzet van Over Rood voortgezet. In 2019 zijn met onze BBZ-consulent 85 eerste gesprekken gevoerd. Er zijn 34 aanvragen voor BBZ gedaan. Bij Over Rood hebben zich 15 inwoners aangemeld.
- De pilot Duurzame Financiële Dienstverlening is geëvalueerd; de resultaten zijn veelbelovend. We implementeren deze werkwijze vanaf 2020.
- We trekken meer samen op met de woningcorporatie om huurders met betalingsachterstand schuldhulp te bieden. We hebben vanuit schuldhulpverlening regelmatig deelgenomen aan de sociale teams en voorlichting gegeven aan partners in het veld.
- We hebben met Schuldhulpmaatje afspraken gemaakt om meer samen te werken bij vragen van inwoners. In 2019 hebben 85 inwoners (vanaf 27 jaar) zich gemeld bij SchuldHulpMaatje. SchuldHulpMaatje Jong (18-27 jaar) is gestart voor 9 jongeren.
- We hebben een pilot voor het opkopen van schulden bij jongeren uitgewerkt en de voorbereiding is gestart.
- Voor de inwoners met schulden zonder afloscapaciteit, hebben we de mogelijkheid voor saneringskrediet ingericht en afspraken hierover gemaakt met een kredietbank.
- We hebben met de Sociale Verzekeringsbank afspraken gemaakt om inwoners met beslag op pensioen actief naar hulp toe te leiden.

2.4 Opvang, onderwijs en onderwijshuisvesting

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We signaleren en bestrijden achterstanden onder jonge kinderen, zodat alle kinderen – ongeacht in welk sociaal-economisch milieu zij opgroeien - gelijke kansen hebben op een succesvolle schoolloopbaan*
- *We zorgen voor goede aansluiting van passend onderwijs en jeugdhulp*
- *We benutten onze capaciteit onderwijshuisvesting optimaal*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het nieuwe beleidskader Onderwijsachterstanden geeft een impuls aan de aanpak van achterstanden bij kinderen. Voor de jeugdigen die dat nodig hebben, is de aanpak geïntensiveerd. Daarbij is er specifieke aandacht voor de wijken Ruwaard, Schadewijk en Centrum.

Voor de aansluiting passend onderwijs en jeugdhulp werken we regionaal samen. Dit zijn complexe processen. De aanpak van vraagstukken voor onderwijshuisvesting is, na uitval van medewerkers, vanaf de zomer weer actief opgepakt. Dit zet door in 2020 met de voorbereiding van 2 scholen-bouwprojecten, de uitvoering van één bouwproject en het opstellen van een Integraal HuisvestingsPlan in samenspraak met het onderwijs.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben onze actieve aanpak van voortijdig schoolverlaters en verzuim vanuit het Regionaal Bureau Leerplicht voortgezet. Toch zien we een stijging van het aantal voortijdig schoolverlaters. Voor een groot deel is dit te verklaren vanuit de krapte op de arbeidsmarkt. Jongeren gaan sneller aan het werk en maken hun opleiding dan niet af. Voor een goede toekomstige positie op de arbeidsmarkt –ook in mindere tijden- vinden we dit een negatieve ontwikkeling.
- Vanuit onze visie 'Leren in Oss, zo doen we dat' stimuleren we initiatieven van onderwijs en ondernemers voor Leven Lang Ontwikkelen. Dit wordt vooral vormgegeven in de activiteiten van de Talentencampus Oss.

- We hebben samen met de scholen aandacht voor passend onderwijs en een goede aansluiting van onderwijs op jeugdhulp. In 2019 is gewerkt aan de integratie van voorzieningen, onder meer de integratie van (delen uit) het speciaal onderwijs met het reguliere onderwijs zoals koers- en trajectklassen, de verdere verbinding tussen speciaal onderwijs en de Centrum Jeugd & Gezin (BJG) en specialistische Jeugdhulp.
- We continueerden de regionale aanpak dyslexie.
- In aansluiting op landelijke beleidswijzigingen en een nieuwe verdeelsystematiek hebben we een nieuw beleidskader Onderwijsachterstanden opgesteld.
- Het peuteropvangbeleid en de subsidieregeling peuteropvang is herijkt. De nieuwe financiële regeling voor peuteropvang en vve is door het college vastgesteld. Daarnaast heeft het college besloten om het aantal uren peuteropvang en voor- en vroeg-schoolse educatie uit te breiden, zodat we per 1 augustus 2020 kunnen voldoen aan de verplichte 16 uur voor- en vroeg-schoolse educatie.
- Het multidisciplinaire expertiseteam is vanuit de pilot Passende Opvang aan de slag gegaan. Partijen weten elkaar daardoor steeds beter te vinden en er wordt nauwer samengewerkt rondom casuïstiek. Naar aanleiding van de bevindingen in 2019 hebben we geld gereserveerd voor de pilot, zodat we in 2020 nog meer stappen kunnen zetten.
- Voor instromende niet-Nederlandstalige kinderen in de basisschoolleeftijd hebben we de aanpak met aparte taalklassen en vliegende brigades voor taalondersteuning, doorgezet.
- Ook de Internationale SchakelKlassen (ISK) voor zowel vluchtelingen, vergunninghouders, westerse- en niet-westerse instromende leerlingen waaronder uit Oost-Europa, zijn in samenwerking met het voortgezet onderwijs en ROC gecontinueerd.
- We ondersteunen via Ons Welzijn maatschappelijke stages. We zorgen voor voortzetting van de coördinatie, de website voor de match tussen vraag en aanbod, de jaarlijkse MaSmarkt en begeleiding van de jongeren.
- Ons Welzijn is, in samenwerking met st. Alexander en andere partners en met subsidie van ZonMw, een pilot Maatschappelijke Diensttijd gestart.
- Wij hebben een bijdrage aan de sociale versterking van de Schadewijk geleverd, door een familiecontactpersoon mogelijk te maken als ondersteuning op IKC Regenboog.
- Samen met de onderwijsbesturen hebben we (ver)nieuwbouw plannen gemaakt voor de basisscholen Nicolaasschool en 't Schrijverke (Herpen) en zijn we gestart met de voorbereidingen voor de samenvoeging van Korenaer en JF Kennedy. We onderzoeken de haalbaarheid van renovatie en uitbreiding versus nieuwbouw. De integratie van de BSO is daarbij een optie.
- We hebben ondersteuning geboden bij locatie-uitbreiding speciaal onderwijs Sonnewijser.
- We hebben de kansen voor verduurzaming van de schoolgebouwen besproken met het onderwijs.
- Eind december kwam de formele aankondiging van het Samenwerkingsverband PO 30 06 dat de schoolbesturen en scholen in het speciaal basisonderwijs gaan samenwerken. Voor deze inhoudelijke samenwerking is informeel een integrale voorzieningenaanvraag (onder één dak) ingediend.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Wij willen dat iedereen mee kan doen in onze samenleving. Onderwijs en werk zijn belangrijk voor participatie. Wij werken aan een duurzame plek op de arbeidsmarkt voor onze inwoners. Daarom streven we naar een startkwalificatie bij een zo groot mogelijke groep inwoners en gaan uitval uit onderwijs tegen. We ondersteunen mensen met een uitkering om passend werk te krijgen en te houden. We werken aan erkende certificaten en praktijkverklaringen waarmee kennis en vaardigheden beter aantoonbaar zijn. Leven lang leren is een belangrijk uitgangspunt.

We blijven in gesprek met schoolbesturen over het verduurzamen van hun gebouwen.

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, geen honger, kwaliteitsonderwijs, duurzame energie, fatsoenlijk werk en gezonde economie, ongelijkheid verminderen en partnerschappen.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2016	2017	2018	2019	Streef- waarde
Vrijwilligerswerk (laatste 12 mdn)	Waarstaatje gemeente.nl	40%		36%	-	50%
Voortijdig schoolverlaters Oss	onderwijsincijfers	1,5%	1,6%	1,9%	-	< 2,0%
Bereik doelgroep armoedebelaid	WISZ	80,2%	81,7%	82,6%	86,4%	85%
Bereik huishoudens 120%					81,6%	
Bereik huishoudens participatiewet					91,1%	
Percentage stijging bijstandsuitkeringen	WISZ	9%	1%	-5%	-3,4%	-2%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Absoluut verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (niet ingeschreven op school)	2,4	1,9	2018
Relatief verzuim onderwijs per 1.000 leerlingen (wel ingeschreven, niet aanwezig)	12	23	2018
Voortijdig schoolverlaters (VO en MBO)	1,9%	1,9%	2018
Kinderen in uitkeringsgezin	5%	6%	2018
Personen > 18 jaar met een bijstandsuitkering per 10.000 inwoners	277	352	eerste helft 2019
Werkloze jongeren 16-22 jaar	2%	2%	2018
Personen 15-64 jaar met lopend re-integratietraject per 10.000 inwoners	335	318	1e halfjaar 2018
Netto arbeidsparticipatie (aandeel beroepsbevolking met baan)	68%	67,6%	2018
Demografische druk (verhouding tussen niet-productieve leeftijdsgroepen < 20 jaar en > 65 jaar en productieve groep 20-64 jaar)	70,5%	74,2%	2019

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

1. We hebben diverse, nieuwe beleidskaders opgesteld, samen met betrokken organisaties. Belangrijk is om ook aandacht te houden voor de implementatie en uitvoering daarvan. Wij hebben een aanjaagfunctie en we monitoren. Bij stagnaties helpen we het weer op gang. Wij zien steeds meer dat een actieve rol bij beleidsimplementatie van belang is. Dit haakt in op het vraagstuk waar zijn wij als gemeente van en hóé willen we daar van zijn.

2. Er zijn veel nieuwe ontwikkelingen, nieuw beleid en oplossingen voor nieuwe maatschappelijke vraagstukken. Hoe zorgen we voor connecties tussen de beleidsvelden en de thema's? Een voorbeeld is het vraagstuk van de arbeidsmigranten; het gaat om wonen en veiligheid, maar ook om taal en zorg. Ook op het terrein van jeugd zien we divers beleid (zoals regionaal beleidsplan jeugdhulp, ontwikkelagenda jeugd, plan Onderwijsachterstandenbeleid) en verschillende projecten (integrale jongerenaanpak, armoedevoorzieningen voor kinderen, preventieprojecten voor jonge ouders, voor kinderen met overgewicht enzovoort). We willen meer verbinding tussen de diverse onderdelen voor jeugd; om zo de integrale benadering van jeugdigen te borgen.

Programma 3. Ontmoeten, sport en cultuur

1. Inleiding

Voorzieningen voor Ontmoeten, Sport en Cultuur zijn belangrijk voor onze inwoners. Veel inwoners maken er actief gebruik van. We willen voorzieningen hebben die betaalbaar zijn voor de gemeente. En die toegankelijk zijn voor de gebruikers. Bovenal willen we dat de voorzieningen beantwoorden aan de behoeften van onze inwoners. De behoeften veranderen; omdat er meer ouderen en minder jongeren komen, omdat wetten veranderen waardoor meer mensen langer thuis blijven wonen of omdat nieuwe ontwikkelingen hun invloed doen gelden.

We willen een goede balans tussen toegankelijkheid/bereikbaarheid en voldoende gebruik van de voorzieningen.

Een grote opgave voor de komende jaren is nieuwbouw voor het Golfbad. Ook de ontwikkelingen in het cultuurcluster vragen veel. Het Uithuis wordt gerealiseerd, de verplaatsing van de bibliotheek komt er aan, de functie van Muzelinck komt opnieuw aan de orde en we willen antwoord op de vraag: wat voor theater willen we hebben voor de komende decennia en wat betekent dat voor het gebouw?

Al deze plannen hebben ook hun weerslag op het subsidiestelsel dat we in Oss hebben. Voldoet het nog aan onze eisen en verwachtingen?

Met dit beeld voor ogen hebben we in 2019 een aantal doelen en stappen daar naar toe gerealiseerd.

2. Programma-onderdelen

2.1 Ontmoeten

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Er zijn voldoende mogelijkheden voor (laagdrempelig) ontmoeten op buurt- en wijkniveau in de gemeente Oss*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Overall in de kernen en in de stad zijn er voorzieningen om te ontmoeten. Op een aantal plekken is er de wens of noodzaak om te komen tot modernisering van de ontmoetingsfunctie. We werken daar volop aan in samenspraak met de gemeenschappen en afgestemd op de beschikbare capaciteit. Dat heeft tot gevolg dat we soms keuzes moeten maken om meer te faseren in de uitvoering.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We zijn al een tijd bezig om een nieuw wijkcentrum voor Oss Noordwest te realiseren. In 2018 stelde de gemeenteraad 6,4 miljoen euro beschikbaar voor de verbouw van sportzaal Ussenstelt tot een multifunctionele accommodatie voor Oss-Noordwest. Na onderzoek van de constructie van de sportzaal bleek deze niet stevig genoeg voor de bouwkundige aanpassingen. In januari 2020 heeft het college een besluit genomen om opnieuw een plan te ontwikkelen.
- We startten samen met Ons Welzijn, Brabant Wonen, Brabant Zorg en Mooiland drie pilots voor laagdrempelig ontmoeten. In de Binnenstad, Herpen (het Slotje) en Schadewijk is vormgegeven aan laagdrempelige ontmoetingsactiviteiten.
- In Ravenstein hebben we stappen gezet om te komen tot nieuwbouw voor Vide Reo. Zo is er een bodemonderzoek uitgevoerd op de mogelijke locatie op de Bleek.
- BrabantWonen realiseert in de Sterrebosflat een ontmoetingscentrum dat wij gaan huren. Dit als vervanging van D'n Iemhof en het gebouw aan de Coornhertstraat van ons 'Huis van de wijk'. Dit nieuwe ontmoetingscentrum wordt een laagdrempelige ontmoetingsplek. Hier kunnen inwoners uit de Ruwaard elkaar zowel georganiseerd als ongeorganiseerd ontmoeten. Een kwartiermaker geeft samen met partners in de wijk vorm aan de nieuwe samenwerking.
- Dorpshuis de Bongerd in Macharen is in eigendom van beheerstichting dorps huis de Bongerd. Dit gebouw is sterk verouderd. De gemeente heeft samen met de beheerstichting en belanghebbenden een vlekkenplan voor de Bongerd gemaakt. In dit vlekkenplan is rekening gehouden met de huidige bezetting en wensen.

We werken dit plan voor een duurzame, toekomstbestendige ontmoetingsplek samen met alle belanghebbenden verder uit in relatie tot andere maatschappelijke opgaven in Macharen. De toekomst van ontmoeten in Macharen wordt beïnvloed door een aantal ontwikkelingen t.a.v. woningbouw en school. Er is geen directe urgentie om dit met prioriteit op te pakken; het gebouw de Bongerd is veilig. Voor ontmoeten in Macharen zijn ook pas later in de Programmabegroting middelen gereserveerd, namelijk in 2023.

- We investeren in het voormalige Raadhuis in Ravenstein, zodat dit pand kan functioneren als een zelfstandige semi-openbare voorziening voor Cultuur, Toerisme en Ontmoeten. Er is een haalbaar ondernemingsplan uitgewerkt waarmee dit doel geborgd wordt voor de toekomst. Het gebouw wordt door de gemeente aangepast zodat het budgettair gezond geëxploiteerd kan worden op commerciële basis voor eigenaar en huurders.
- We stelden extra budget beschikbaar om een breed gedragen oplossing voor ontmoeten en sport in het dorpengebied Neerloon, Overlangel en Keent (NOK) te realiseren. We werken een haalbaar plan hiervoor met de betrokken verenigingen en inwoners verder uit.
- Om projecten te kunnen realiseren hebben we in 2019 extra kosten moeten maken voor inhuur. Dit heeft geleid tot overschrijding van de kosten

2.2 Sport

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Sporten en bewegen zijn aantrekkelijk om te doen*
- *Er zijn geen (financiële) drempels om aan sporten en bewegen te doen*
- *Inwoners zijn zich bewust hoe sporten en bewegen bijdraagt aan hun welbevinden en welzijn*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We houden onze voorzieningen voor sport en bewegen in goede stand. Voor het realiseren van onze lange termijn doelstellingen hebben we concrete stappen gezet.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- In mei 2019 zijn de door het Golfbad uitgewerkte toekomstscenario's voor het zwembad, opiniërend aan de raad voorgelegd. De raad sprak unaniem haar voorkeur uit voor nieuwbouw van het zwembad op een nieuwe locatie. Uitgaande van deze voorkeur liet het college een locatiestudie uitvoeren naar mogelijke nieuwe locaties voor het zwembad. Januari 2020 stelde het college een voorkeurslocatie voor aan de raad.
- We hebben het Osse Sportakkoord ondertekend. In oktober ondertekenden 50 partijen de ambities van het Oss Sportakkoord (een lokale vertaling van het landelijke Sportakkoord). Hiervoor stelden we in april een sportformateur aan die het proces mede heeft begeleid. De ambities zijn geformuleerd op het gebied van: Vitale Sportaanbieders, Duurzame Sportinfrastructuur, Vaardig in Bewegen en Inclusief Sporten.
- Bij voetbalvereniging Nooit Gedacht realiseerden we een kunstgrasveld in combinatie met het in praktijk brengen van het concept van vitale sportvereniging. Het kunstgrasveld biedt meer mogelijkheden om het veld door maatschappelijke partijen te gebruiken. Dit stimuleerde lokale verenigingen, welzijnsorganisaties en onderwijs uit om samen activiteiten te organiseren en elkaar te ondersteunen.
- We organiseerden een breed uitgezette thema-avond op het gebied van Uniek Sporten. Hieruit kwamen een aantal concrete ideeën (over communicatie, doelgroepbenadering, aansluiten medisch specialisten, kennisdeling en aanbodclustering). Deze zijn later in het jaar verder uitgewerkt en moeten in 2020 een vervolg krijgen. Verder is een van de ambities van het Osse Sportakkoord specifiek gericht op inclusief sporten en bewegen.

2.3 Cultuur

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Culturele activiteiten zijn aantrekkelijk en laagdrempelig om aan deel te nemen of om er van te genieten.*
- *Ons subsidiebeleid is rechtvaardig en sluit goed aan op het bereiken van de gemeentelijke doelstellingen.*

- *Ons evenementenbeleid is actueel en sluit goed aan bij de verschillende behoeften.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het aanbod van culturele activiteiten in de gemeente Oss is op voldoende peil gebleven. Het subsidiebeleid is op onderdelen herzien. Er is een onderzoek gestart voor het actualiseren van het evenementenbeleid.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We startten met het positioneringsonderzoek voor theater De Lievekamp. Hierin kijken we naar de positie en ambities die we als gemeente en de Lievekamp hebben. Verder kijken we wat deze ambities betekenen voor toekomstige huisvesting. Het proces stemden we af met de ontwikkelingen bij Cultuurpodium Groene Engel. In 2020 ronden we deze fase af.
- We staken veel capaciteit in de ontwikkelingen bij Cultuurpodium Groene Engel. Begin 2019 verscheen een rapport van BMC met aanbevelingen voor de toekomst van het cultuurpodium. De uitkomsten en een aantal vervolgstappen bespraken we met de commissie en in de zomer is er een adviseur aangesteld om het proces naar een nieuw businessplan te begeleiden.
- We vroegen de instellingen van de cultuurtafel om een voorstel te doen voor de inrichting van het cultuurfonds. De implementatie hiervan liep vertraging op de ontwikkelingen bij Cultuurpodium Groene Engel, het positioneringsonderzoek bij de Lievekamp en de ontwikkelingen rondom het UITHuis.
- We hebben de dorpen in de gelegenheid gesteld om zelf vervangende dorpsactiviteiten te organiseren, wanneer er onvoldoende draagvlak is voor een jaarlijkse kermis. Hiervoor ontwikkelden we in concept het beleid voor alternatieven voor kermissen in de kernen. Een stimuleringsregeling voor kermisvervangende gemeenschapsactiviteiten staat centraal in het concept beleid en moet in de toekomst de leefbaarheid in de kernen vergroten/op peil houden.
- We hebben de verenigingen, waar het gebruik van weegfactoren tot acute problemen leidden, geholpen met aanvullende subsidies. In een aantal subsidieregelingen hanteerden wij weegfactoren.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

We zetten in op een (op termijn) energie neutrale vastgoedportefeuille. Bij (ver) nieuwbouw realiseren we CO₂-arme gebouwen (klimaatakkoord) waar mogelijk en minimaal BENG (bijna energieneutraal) bij grootschalige renovatie van gemeentelijk eigendom en niet monumentale panden.

De gemeentelijke regeling voor de verduurzaming van buitensportaccommodaties blijft van kracht. Ook bij de nieuwbouw van het Golfbad en de renovatieopgave van theater De Lievekamp speelt verduurzaming een belangrijke rol.

De global goals die bij dit programma horen zijn: Goede gezondheid en welzijn, duurzame energie, ongelijkheid verminderen en duurzame steden en gemeenschappen.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2015	2016	2017	2018	Streef-waarde
Tevredenheid inwoners over voorzieningen	Waarstaatjegemeent e.nl		72%		76%	73%
Inzet burgers voor leefbaarheid in de buurt	Waarstaatjegemeent e.nl		21%		24%	22%
Actief in verenigingsleven	Waarstaatjegemeent e.nl		62%		65%	63%
Volwassenen die voldoen aan norm gezond bewegen	GGD Brabantscan.nl		59%			60%
Mensen met ernstig overgewicht	GGD Brabantscan.nl		13%			12%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Niet-sporters	48,1%	51%	2016

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

Er is op onderdelen veel druk om tot spoedige herziening van bestaande voorzieningen te komen. Om tot een realistische planning te komen moeten we aan de voorkant beter calculeren welke inspanningen (financieel-capaciteit-tijd) er nodig zijn.

Programma 4. Dynamisch stadscentrum

1. Inleiding

Koers Stadshart Oss wil een bruisend centrum bieden voor bezoekers uit de hele regio. Als gevolg van de ontwikkelingen op het gebied van detailhandel zal het centrum bestaan uit een aantrekkelijke mix van winkels, horeca, wonen en cultuur. Doel van de Koers is het versterken van de ontmoetingsfunctie van het centrum voor onze inwoners. Dat willen we bereiken door in te zetten op een ruimtelijk compact(er) centrum, met een meer gevarieerd aanbod (naast winkels en horeca ook cultuur en wonen) in een eigen authentieke sfeer (de Osse Couleur Locale). Een specifieke ruimtelijke opgave is de integrale aanpak van het Walkwartier. Een levendig en verrassend centrum vraagt blijvende aandacht en inspanningen van alle partijen. Dat doen we samen met de centrumondernemers en vastgoedeigenaren. De toenemende leegstand willen we bestrijden door initiatieven zoals de Droomwinkel en het verplaatsen van kansrijke ondernemingen van buiten het centrum naar het stadshart. Marketing van het stadscentrum vinden we erg belangrijk. De centrumontsluitingen worden aangepakt om de bereikbaarheid en de verblijfskwaliteit te verhogen.

Met de realisatie van het Walkwartier krijgt het stadshart aan de zuid-oostzijde een flinke impuls. Maar daarmee zijn we niet klaar. Ook aan het noordelijk en noord-oostelijke deel van het stadshart zullen we extra aandacht moeten besteden. We zetten in op een ontwikkelingsstrategie om nieuwe functies toe te voegen, meer wonen, aandacht voor verduurzaming met groen. Daarvoor hebben we een investeringsfonds gevormd, de Reserve Investeringsfonds Stadshart Oss.

Het dynamische stadscentrum is veel groter dan het stadshart zoals in de Koers Stadshart beschreven. Ook andere gebieden in het centrum vragen aandacht. Wij geven echter prioriteit aan het stadshart om de realisatie van de Koers mogelijk te maken.

2. Programma-onderdelen

2.1 Realisatie Wal Kwartier met het UITHuis

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We willen een aantrekkelijk centrum met veel verschillende functies en activiteiten, de cultuur en ontmoetingsfunctie van het UITHuis is hiervan een voorbeeld*
- *We willen meer bewoners in het centrum*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Voor een aantrekkelijk centrum zijn vele inspanningen van diverse partijen nodig. De gemeente, Van Wanrooij en de toekomstige bewoners van het UITHuis (vooralsnog zijn dit Bibliotheek, Centrummanagement Oss en Platform Global Goals) geven hier invulling aan met het Walkwartier. Deze locatie wordt een voorbeeld van het toevoegen van nieuwe functies (UITHuis) in het centrum en van 135 woningen. Ook worden er circa 4000 m² aan commerciële / winkelruimtes uit de markt gehaald. Daarmee is het Walkwartier een goed voorbeeld van de hierboven geformuleerde doelstellingen. Meer in het algemeen blijft het een uitdaging om vernieuwende functies te vinden of te laten vestigen, die bijdragen aan de gewenste mix aan verschillende functies en activiteiten in het centrum.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben een samenwerkingsovereenkomst voorbereid met Van Wanrooij Projectontwikkeling over de realisatie van het Walkwartier. De gemeenteraad stemde in januari 2020 in met deze overeenkomst en een aantal daarbij behorende financiële besluiten.
- De toekomstige gebruikers van het UITHuis en de gemeente ondertekenden samen een samenwerkingsovereenkomst. Deze dient als basis om afspraken te maken over het toekomstige gebruik en de inrichting van het UITHuis, hoe het concept UITHuis verder inhoud te geven, inclusief programmering.

- Wij gaven uitwerking aan twee moties die de gemeenteraad in 2019 aannam; wij hebben twee nieuwe voorlopige ontwerpen voor de woontoren in het Walkwartier voorgelegd aan inwoners en gemeenteraad van Oss. Verder hebben wij de motie om een kwartiermaker UIthuis aan te stellen vertaald in een uitvraag en op basis daarvan een persoon geselecteerd en begin 2020 aangesteld.
- Gemeente en vertegenwoordigers namens Titus Brandsma Lyceum voerden een verkenning uit hoe het sportterrein te herontwikkelen tot een semi openbaar (sport)park. Deze verkenning leidt in 2020 tot een keuze of en hoe hier verderop door te gaan in de richting van realisatie.
- Met steun van de stimuleringsregeling Wonen in het Centrum komen er 20 woningen tot stand in bestaande panden in het centrum van Oss. De belangstelling van deze in 2018 ingestelde regeling was zo groot, dat er in 2019 extra budget beschikbaar is gesteld. Begin 2020 evalueren wij de werking van de regeling, met de optie om deze opnieuw open te stellen.

2.2 'De huiskamer van Oss': Ontmoeting, beleving en compacte stad

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het stadshart is nog aantrekkelijker om te bezoeken door de inwoners uit de gemeente Oss en de directe omgeving*
- *Er zijn meer nieuwe en vernieuwende functies gevestigd in het stadshart, in aanvulling op de bestaande detailhandel en horeca*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het stadscentrum voelt voor bezoekers aan als een 'huiskamer', als een stadshart waar diverse publieksgerichte functies, commercieel maar ook niet-commercieel te vinden zijn, waar evenementen worden georganiseerd, waar Ossenaars elkaar spontaan tegenkomen of met elkaar afspreken en waar wordt gewoond, gewerkt en gerecreëerd. Vastgoedeigenaren, gebruikers, bewoners en de gemeenten hebben ieder hun eigen belangen en eigen taken bij de toekomst van het centrum. Een goede samenwerking tussen al deze belanghebbenden is nodig om tot een aantrekkelijk centrum te komen. De gemeente zorgt in ieder geval voor een goede ruimtelijke structuur, een goede bereikbaarheid en een aantrekkelijke inrichting van de (openbare) ruimte. Het blijkt echter lastig om meer nieuwe en vernieuwend functies te vinden voor het stadshart. Bovendien draagt de huidige leegstand niet bij aan de aantrekkelijkheid van het centrum voor bezoekers.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Het centrummanagement, de toeristische ondernemers en de gemeente hebben de website TrefhetinOss.nl gelanceerd. Een plek waar veel informatie terug te vinden is over wat er in Oss te doen en te beleven is, gericht op bezoekers. Het eerste half jaar is vanuit het budget Taskforce ondersteuning geweest om de ondernemers beter bekend te maken met deze website en hoe hem te gebruiken.
- College en gemeenteraad hebben besloten om de zaterdagmarkt op de Heuvel voorlopig te handhaven. Daarnaast is besloten om het fietsen overdag te weren, zodat de voetganger in het centrum weer volop de ruimte heeft. De pilot parkeertarief is geëvalueerd en besloten is tot een gedeeltelijke aanpassing van het parkeertarief - de eerste 4 uren kost het parkeren €2,50, daarna loopt het bedrag op tot maximaal €4,- per dag.
- De Kerkstraat heeft een nieuwe, groenere inrichting gekregen. Deze inrichting is bepaald in samenspraak met de eigenaren en ondernemers in de straat, samen met centrummanagement en gemeente. Voor het Walplein zijn de permanente plantenbakken voorbereid, die begin 2020 zijn geplaatst. De motie vergroening Stadshart Oss was de aanleiding voor een startnotitie met vergroeningsvoorstellen voor andere plekken in het centrum. Deze notitie wordt in 2020 besproken met de opiniecommissie.
- Bij de fietsenstalling aan De Wal, Kruisstraat en Oostwal hebben wij cameratoezicht ingesteld, om de sociale veiligheid van de bezoekers te verhogen.
- Met de provincie spreken wij op welke manier we samen kunnen optrekken bij de versterking van het centrum van Oss. De bijdrage van de provincie aan VOLOP Oss is daarvan een voorbeeld.

- Eind 2019 is VOLOP Oss gestart. VOLOP Oss makelt en schakelt tussen vastgoedeigenaren en makelaars aan de ene kant en plaatselijke culturele, maatschappelijke en sociale initiatieven aan de andere kant. Zij krijgen zo de kans om - in de tijd dat een pand leeg staat - hun concept uit te proberen en publiek naar het centrum te trekken.
- Samen met een kopgroep van centrumondernemers achterhalen we voor het centrum de sociale meerwaarde van het centrum. Dit binnen een landelijke pilot van de Retailagenda. In 2020 krijgen we zicht op de resultaten en mogelijkheden voor vervolg.
- We faciliteren organisatoren van evenementen, waaronder evenementen die in het centrum plaatsvinden. Hiervoor geven we middelen aan het Centrummanagement Oss, om een evenementencoördinator aan te stellen die de organisatoren ondersteunt en enkele evenementen ook zelf organiseert.

2.3 Transitieopgave en leegstand

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Er is minder leegstand in het stadscentrum van Oss*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Leegstand is een landelijk opgave, die het grootst is in middelgrote steden zoals Oss. Consumenten zijn op andere plekken producten gaan kopen dan dat zij 10 jaar geleden deden. Winkel(ketens) zijn daarop (intensiever) gaan nadenken over welke verkoopkanalen zij nodig hebben en waar zij met een fysieke winkel aanwezig willen zijn. Bovendien is een groot aantal winkelformules de afgelopen jaren failliet gegaan en daarmee ook uit de winkelstraten verdwenen.

Leegstand is een taai 'multi-partijen-probleem'; enerzijds zijn wij van mening dat het vooral aan de vastgoedeigenaar is om te zorgen voor huurders voor de leegstaande panden. Anderzijds zien wij ook dat leegstand de sfeer en aantrekkelijkheid van het stadscentrum aantast. Hoe om te gaan met de leegstand, vraagt om een gezamenlijke inspanning van in ieder geval ondernemers, eigenaren en gemeente.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Projecten zoals VOLOP Oss (makelt tussen eigenaren en initiatiefnemers van een maatschappelijk, cultureel of sociaal project) en Droomwinkel (geeft ondersteuning startende ondernemers met advies en locatie in het centrum) zijn initiatieven om vernieuwende impulsen te geven aan het centrum, met als bijkomend effect dat leegstaande panden weer worden gebruikt.
- Met Centrummanagement Oss spreken wij hoe de vastgoedeigenaren als groep meer betrokken kunnen worden bij de ontwikkeling van het centrum. Een eerste stap daarbij is om deze eigenaren te leren kennen en te vernemen hoe zij tegen hun bezit in het Osse centrum aankijken. Het in de programmabegroting 2020-2023 aangekondigde 'verkenning onder vastgoedeigenaren' is hiervoor de eerste stap.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Dit programma levert een bijdrage aan meerdere doelen uit de Duurzaamheidscirkel:

- **Arbeid:** Door te streven naar behoud en zo mogelijk uitbreiding van werkgelegenheid leveren we een bijdrage aan meerdere indicatoren, zoals besteedbaar inkomen, armoede en jeugdwerkloosheid.
- **Maatschappelijke participatie en wonen:** we gaan in het stadscentrum een diversiteit aan functies creëren. We versterken de woonfunctie in het Wal Kwartier, voegen cultuur toe en geven ruimte aan starters en tijdelijke functies voor bv. creatieve beroepen. We stimuleren evenementen in het centrum en de kernen, deze worden veelal georganiseerd door lokale verenigingen.
- **Natuur en Landschap:** We gaan het centrum vergroenen om de effecten van hittestress tegen te gaan. De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, duurzame steden en gemeenschappen en leven op het land.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2016	2017	2018	2019	Streef-waarde
Bezoekers centrum (gemiddeld per week)	Locatus	36.583	40.022	39.784	--	*40.000
Leegstand aantal verkooppunten**	Locatus	13.6%	16.6%	18.4%	18,1%	17,5 % in 2019 15 % in 2022
Leegstand winkelvloeroppervlak***	Locatus	23.1%	22.2%	25.5%	23%	Geen
Omvang winkelvloeroppervlak in m ²	Locatus	51.233	48.207	46.124	44.187	Geen
Aantal verkooppunten	Locatus	435	428	419	409	Geen

* De passanten tellingen zijn per jaar steeds minder vergelijkbaar; zo heeft de AVG-wetgeving geleid tot een andere (minder nauwkeurige) manier van registratie. Het toestaan en in 2019 weer verbieden van fietsen in het centrum, zorgen voor andere passantenaantallen. De manier waarop een mobiele telefoon wifi-signalen uitzend (de basis voor de telling) is veranderd. Locatus heeft inmiddels besloten om na 2020 te stoppen met deze vorm van telling, omdat de metingen en de vergelijkingen tussen jaren niet voldoende valide meer zijn.

** Het plangebied dat Locatus hanteert als 'Centrum Oss' en waarvoor zij de leegstandscijfers bepaalt, is groter dan het stadshart (pit + flexibele schil) dat in de Koers Stadshart Oss wordt gehanteerd. Hier zien we de gebiedsindeling van Locatus.

*** Locatus mat in het verleden alleen panden met detailhandel in. Sinds 2019 meet Locatus ook de panden met horeca en dienstverlening in. In de weergegeven cijfers voor 2019 zijn deze twee functies weggelaten, zodat de cijfers vergelijkbaar zijn tussen de verschillende jaren.

3.3 Waar staat je gemeente

Niet van toepassing.

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

De leegstand in het Osse centrum is fors, terwijl de landelijke signalen aangeven dat binnen de winkelmarkt nog steeds grote veranderingen op komst zijn (formules die het moeilijk hebben, de komst van Amazon.nl en het recente besluit van Bol.com om ook kleding te gaan verkopen). De leegstand doet afbreuk aan de aantrekkelijkheid van het centrum als ontmoetingsplek, maar gaat het oplossend vermogen van een gemeente, individuele ondernemer of eigenaar te boven. Van belang is dat ondernemers en eigenaren als twee collectieven gezamenlijk optreden en in dialoog met de gemeente samen formuleren wat de krimpogave is in het centrum en waar deze plaats zou kunnen vinden. De uitkomst wordt vervolgens als niet vrijblijvend, als richtinggevend beschouwd voor het individuele handelen van elke partij binnen het centrum.

Promotie en profilering van het stadshart zou een verdieping mogen hebben, gericht op de motieven en behoeften van potentiële en huidige bezoekers en in de vorm die aansluit bij de manier waarop deze bezoekers informatie tot zich nemen. Hierbij kan (waarschijnlijk) worden voortgebouwd op de uitkomsten van het project Sociale Meerwaarde. Ook het gedeeld eigenaarschap van deze promotie en profilering is een belangrijk aandachtspunt; alle partijen in het centrum hebben hier een eigen verantwoordelijkheid.

Programma 5. Zuinig op ons klimaat

1. Inleiding

We willen het evenwicht tussen mens, natuur en economie (People, planet, profit, ofwel de 3 P's) veiligstellen, zodat wij nu, maar straks ook onze kinderen en kleinkinderen, goed kunnen leven. We zijn ervan overtuigd dat dit alleen maar kan met een integrale aanpak. Daarom is duurzaamheid een structureel onderwerp in alle beleidssectoren.

We realiseren ons dat (intern)nationale duurzaamheidsdoelstellingen ons dwingen om snel grotere stappen te zetten, maar daarbij moeten we tegelijkertijd realistisch kijken naar enerzijds de beschikbare mogelijkheden en anderzijds draagvlak en draagkracht binnen de samenleving. In dit programma leggen we de focus op de pijler planet.

Voor een duurzame, groene, gezonde en toekomstbestendige inrichting van de openbare ruimte zetten we in op leefbaarheid, bereikbaarheid, bruikbaarheid, veiligheid, en efficiency. Maatschappelijke opgaven voor de openbare ruimte komen samen in een integrale aanpak van inrichting, beheer en onderhoud.

2. Programma-onderdelen

2.1 Energietransitie

Doelstellingen

In 2019 werkten we aan de volgende doelstelling(en):

- *Oss is volledig energieneutraal in 2050*
- *In 2023 wordt 16% van de in Oss gebruikte energie duurzaam opgewekt op eigen grondgebied. In 2050 is dit percentage opgelopen naar 25%*
- *In 2023 is 15% bespaard op ons energieverbruik. In 2050 is dit percentage opgelopen naar 50%*
- *Oss is volledig afgekoppeld van het gasnet in 2050*

*Op 5 maart 2020 heeft de gemeenteraad deze doelstelling via een motie bijgesteld.

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Deze energietransitie is van een ongekennde omvang. Ondanks alle inspanningen en veel initiatieven vanuit de gemeenschap zijn we nog ver verwijderd van onze doelstelling. De meest recente cijfers van eind 2017 laten zien dat 3,4 % duurzaam wordt opgewekt en 0,5% van het energieverbruik is bespaard. De doorlooptijd van initiatieven naar uitvoering is lang en de uitkomst ongewis.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Er zijn vele initiatieven en activiteiten gericht op energiebesparing gerealiseerd. We beschikken nog niet over openbare gegevens over 2018 en 2019. We denken dat in deze periode de versnelling van awareness en de vertaling in actie zich heeft doorgezet.
- Het betreft een breed scala aan projecten variërend van acties gericht op stimulering van isolatie, omschakeling naar duurzame verwarmingsinstallaties tot en met advisering en handhaving van energiebesparingsmaatregelen bij bedrijven en instellingen. Dit is nader beschreven in de Opinienota Energiebesparing die in maart 2020 is gepresenteerd.
- Met het besluit om Windpark Elzenburg/de Geer mogelijk te maken en in het verlengde daarvan de gemaakte afspraken met de initiatiefnemers hebben we een grote stap gezet richting opwekking van duurzame energie op eigen grondgebied.
- Onze betrokkenheid bij andere initiatieven voor windenergie op andere locaties en bij grootschalige zonnevelden zorgen voor veel discussie zowel politiek als maatschappelijk.
- Afgelopen jaar is gewerkt aan het realiseren van een afwegingskader voor zonnevelden en zonnedaken en zijn de eerste initiatieven/aanvragen voor zonnevelden in behandeling genomen.
- Voor het project Duurzame Polder is samen met Den Bosch en de Provincie intensief gewerkt aan een verkenning van de mogelijkheden om in dit gebied wind- en zonne-energie te realiseren. De adviesnota is in het eerste kwartaal van 2020 gereed.

- Het Klimaatakkoord heeft gemeenten nieuwe opdrachten opgelegd; zorgen voor een regionale energiestrategie (RES) en voor een warmtevisie.
- De bouw van de wijken Horzak en Sibeliuspark is opgestart en de woningen in deze wijken krijgen geen gasaansluiting maar andere duurzame verwarmingsinstallaties.
- Als gemeente hebben wij een voorbeeldfunctie als het gaat om energiebesparing. In onze Openbare Ruimte is verduurzaming, waaronder energiebesparing, een verankerde doelstelling. Het energiegebruik van rioleringspompen tot parkeermeters is met > 40 % teruggedrongen. Het aandeel aan energiezuinige LED-verlichting is nagenoeg maximaal : 99,6% in begin 2019. Hiermee behoren we tot de koplopers in Nederland.
- Voor de verduurzaming van onze vastgoedportefeuille benutten we natuurlijke momenten. Afgelopen jaar was dat o.m. in MFA Lith en bij de Diddewerf het geval.
- Wij hebben bestuurlijk en ambtelijk actief geparticipeerd in de voorbereidingen voor het concept-bod RES voor onze regio NO Brabant. En we maken actief deel uit van het duurzaamheidsoverleg van de G40.
- We hebben een begin gemaakt met de Warmtevisie die in 2021 gereed moet zijn. We hebben een Podiumbijeenkomst en informatiebijeenkomsten georganiseerd.

2.2 Grondstoffentransitie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het verminderen van het gebruik van grondstoffen en afval: we willen zo dicht mogelijk in de buurt komen van de landelijke afvaldoelstellingen in 2020: 75% afvalscheiding en maximaal 100 kilo restafval per inwoner (de Osse doelstelling is 96 kilo)*
- *Voldoen aan de landelijke afvaldoelstellingen voor 2025: 85% afvalscheiding en 30 kg restafval per inwoner per jaar*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We zijn op dit moment nog ver weg van de landelijke doelstellingen voor afval. We blijven steken op 195 kg restafval per inwoner per jaar en 70% afvalscheiding. Een nieuwe aanpak van huishoudelijk afval is nodig om de doelstellingen te behalen. Daarnaast is de huidige afvalaanpak niet meer kostendekkend, waardoor tekorten op de afvalwerking zijn ontstaan.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Om te komen tot een nieuwe aanpak voor huishoudelijk afval zijn een aantal scenario's verkend. Deze zijn op 20 juni 2019 aan de Opiniecommissie voorgelegd. Voorafgaand aan de Opiniecommissie zijn in een Podiumbijeenkomst (21 maart 2019) de verschillende scenario's toegelicht. De meest wenselijke scenario's zijn uitgewerkt op kosten, service en effecten op milieurendement en gedragsverandering. Op basis daarvan wordt begin 2020 een voorkeursscenario aan de raad voorgelegd.
- Het Duurzaamheidsplein Oss met de nieuwe demontagehal is medio 2019 geopend. De openingstijden zijn verruimd naar zes dagen per week. Hierdoor is de hoeveelheid gescheiden en herbruikbaar afval toegenomen.
- We hebben diverse acties voor zwerfafval georganiseerd.
- Via informatie- en communicatieactiviteiten hebben we gewerkt aan de maatschappelijke bewustwording.
- We hebben speciale acties gericht op kinderen via de scholen en kinderclub de MikMakkers.
- Samen met de gemeente 's-Hertogenbosch hebben we de mogelijkheden verkend van nascheiding.

2.3 Klimaatrobuuster en meer biodiversiteit

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We zijn in 2050 klimaatrobuust*
- *We vergroten de biodiversiteit in onze leefomgeving*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In 2019 zijn via stresstesten de gevoeligheden van Oss voor extreme neerslag, hitte en droogte in de [Osse klimaatatlas](#) opgenomen. In het project Meanderende Maas is met vaststelling van de Voorkeurstrategie een belangrijke stap gezet om te komen tot een toekomstgerichte versterking van de waterveiligheid. Met maatregelen uit het uitvoeringsprogramma van de routekaart Groen Blauw Natuur hebben we natuur en biodiversiteit nieuwe impulsen gegeven.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben gevoeligheden in Oss als gevolg van klimaatverandering in beeld gebracht in de Osse klimaatatlas. Concreet gaat dat om de gevoeligheden door extreme neerslag, hitte en droogte.
- In regionaal verband (NOB) en lokaal zijn dialogen opgestart om de kwetsbaarheden door extremer weer in beeld te brengen. In 2020 wordt dat proces afgerond in een nota strategie en uitvoeringsplan.
- In verschillende IUP projecten heeft meer ruimte voor regenwater en andere invulling van groen, mede in relatie tot klimaatverandering, invulling gekregen.
- Bij verschillende reconstructies zijn regenwaterafvoeren afgekoppeld van het riool.
- Samen met de AS50 partners hebben we twee Steenbreekacties uitgevoerd (tegel eruit, plant erin en regentonnen) om inwoners te stimuleren om in de eigen tuin minder stenen en meer groen aan te leggen.
- We ondersteunden enkele scholen in hun plannen om het schoolplein te vergroenen, onder andere de Evenaar, Vier Heemskinderen en de NieuweLink.
- Met CMO en Stadseboeren gaven we invulling aan vergroening van het Klaphekkenplein.
- Met Stadseboeren, IVN, Provincie, NME, kernraad Lithoijen, basisscholen en buurtbewoners realiseerden we twee maal een zogenoemd Tiny Forest.
- Naast Steenbreek benaderden we ook met de Orde van de Klauw en deelname aan het Oerfestival Maashorst inwoners over klimaatadaptatie en biodiversiteit. We verwachten dat dit bijdraagt aan bewustwording en daarmee gewenst handelen.
- We gaven invulling aan projecten uit de routekaart Groen Blauw Natuur door uitvoering van ecologisch bermbeheer, versterking van de boomstructuren door aanplant van nieuwe bomen, de wedstrijd Praktisch alles Groen en uitvoering van natuur en landschapsverbetering in de zuidelijke geleidingszone (groenvisie Oss-Geffen).
- Voor de optie versterking van de stad Oss als groene schakel in het Natuurnetwerk Brabant maakten Has-studenten een ecologische stadsvisie ter vertaling naar uitvoeringsprojecten waarmee ook een beroep op bijdragen van het GOB kan worden gedaan volgt.
- In de samenwerking aan het project Meanderende Maas is eind 2019 met vaststelling van de Voorkeurstrategie de verkenningsfase afgerond en kan gestart worden met de planrealisatiefase.
- Vanuit de visie Geffen-Oss zijn verschillende natuurprojecten gerealiseerd in de zuidelijke geleidingszone.

2.4 Kansgestuurd beheren van de openbare ruimte

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *De tevredenheidsscore voor onderhoud op de Veiligheidsmonitor is 70% of meer*
- *Beheer en onderhoud zijn doelmatig en toekomstbestendig*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Gegevens over tevredenheid van onderhoud van de openbare ruimte uit de tweejaarlijkse Veiligheidsmonitor komen in maart beschikbaar. Naar verwachting zal de score niet veel afwijken van de score 77,1% in 2017. Daarmee wordt dan aan de doelstelling voldaan. De beleidsschouw op de onderhoudskwaliteit laat een nagenoeg zelfde resultaat zien als in 2018. De gemiddelde onderhoudskwaliteit scoort op het grensvlak van Sober en Basis. Voor alle gebieden, met uitzondering van de centra, wordt daarmee ruim voldaan aan het vastgestelde uitgangspunt. In de centra kan niet worden voldaan aan het niveau Goed. De score is ook hier op het grensvlak van Sober en Basis.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Via het IUP is invulling gegeven aan groot onderhoud en vervanging. Via een separate rapportage wordt verantwoording afgelegd over de voortgang. Enkele projecten die zijn gerealiseerd: Hertogenbuurt Zuid(Oss), Pater Bleijsstraat e.o. (Oss), Constantijnstraat e.o. (Lith), Osseweg (Berghem), Veldstraat (Berghem), Havenstraat (Oss).
- Aan kansgestuurd beheer is invulling gegeven door in combinatie met groot onderhoud en vervanging aandacht te besteden in projecten aan onder andere verduurzaming, vergroening en klimaatadaptatie zoals: Faunapassage Cereslaan, Hertogenbuurt Zuid, Vergroening Klaphekkenplein en biodivers groen bij herinrichting Oostwal en deel Raadhuislaan, Vergroening voortuin Gemeentewerf.
- We hebben een pilot gedaan voor laagtemperatuur-asfalt met een hoog percentage hergebruik in de Lithse polder.
- Vanuit de toepassing van MVI/duurzaamheidscriteria bij aanbestedingen hebben we o.a. verkeersborden, betonbuizen, duurzaam beton bij elementverhardingen circulair aanbesteed.
- We hebben een enquête naar de ervaringen met de regels voor het uitlaten van honden uitgevoerd. Naar aanleiding hiervan overleggen we met wijk/dorpsraden over noodzakelijke aanpassingen in losloopterreinen en afvalbakken en zijn we met extra handhaving gestart.
- Er is fors extra ingezet om de overlast en hinder van processierupsen te beperken. Met een aangepast plan van aanpak zetten we vanaf 2020 meer planmatig in op preventie en bestrijding.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

In dit programma staan de duurzaamheidsinspanningen in de pijler Planet centraal. We proberen de 3 terreinen te verbinden. De combinatie wordt gezocht met mogelijkheden vanuit de beide ander pijlers. Voorbeelden daarvan zijn de aandacht voor welzijn en veiligheid in de inrichting van de openbare ruimte, de inschakeling van vrijwilligers en mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt en het creëren van een aantrekkelijke woon- en vestigingsomgeving.

De global goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, schoon water en sanitair, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, klimaatactie, leven op het land en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2016	2017	2018	2019	Streef-waarde
Tevredenheid onderhoud verhardingen, groen	Veiligheidsmonitor	73,4%	77,1%	1)	77,5%	>= 70%
Onderhoudsniveau	Gemeente, beleidsmonitor	Basis Sober	Basis Basis	Basis Basis	Basis Basis	Goed (Centra) Sober (overig)
Kostendekkende rioolheffing	Plan Watertaken	100%	100%	100%	100%	100%

1) Landelijke Veiligheidsmonitor vanaf 2017 tweejaarlijks, eerstvolgende informatie per maart 2020 (meting 2019)

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van geheel Nederland omdat gemiddelde gemeente naar grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners ontbreekt.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Omvang huishoudelijk restafval kg per inwoner	168	165	2018
Hernieuwbare elektriciteit	6,6%	geen data%	2018

*Deze indicatoren wijken af van de genoemde 195 kg onder het kopje 'Hoe ver zijn we met het realiseren van deze doelstellingen?' omdat deze indicatoren zonder de cijfers van het huishoudelijk restafval op de milieustraat zijn berekend.

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

Energietransitie:

De ambitie die uit 2014 en 2016 dateert is, gelet op de politiek-maatschappelijke realiteit en nieuwe ontwikkelingen, niet haalbaar gebleken. Inmiddels heeft de gemeenteraad bij motie de ambitie bijgesteld. Dan nog is het een zware opgave met grote consequenties om die te realiseren. Daarvoor moeten in 2020 ingrijpende keuzes worden gemaakt.

Grondstoffentransitie:

Om de doelstelling te halen, zullen we nieuwe maatregelen moeten treffen. Voorstellen daartoe zijn verwerkt in een Opinienota. Het streven is deze in 2020 in te voeren.

Programma 6. Vitale economie

1. Inleiding

Binnen het programma Vitale Economie staat duurzame werkgelegenheid in Oss centraal. Want het hebben van werk stelt mensen in staat om hun bestaan zelf vorm te geven en mee te doen in de maatschappij. Randvoorwaarde voor duurzame economische ontwikkeling en werkgelegenheid is een arbeidsmarkt die adequaat functioneert en aansluit bij de vraag en ontwikkelbehoefte van het bedrijfsleven. Hiervoor is een goede samenwerking met de onderwijsinstellingen erg belangrijk. Ook het versnellen van de transitie naar een circulaire economie en het verminderen van onze afhankelijkheid van fossiele brandstoffen is belangrijk. Zo snijdt het mes aan twee kanten; nieuwe ontwikkel- en groeikansen voor onze bedrijven én een bijdrage leveren aan het oplossen van maatschappelijke vraagstukken.

Wij vinden het belangrijk dat nieuwe én al in Oss gevestigde bedrijven hier goed uit de voeten kunnen. Daar richten we onze acquisitie op, maar zeker ook ons accountmanagement. Oss is dé maakstad in de regio Noordoost Noord-Brabant en daar zijn we trots op. Onze opgave is het om samen met het bedrijfsleven, het onderwijs en de regio telkens weer te komen tot vernieuwingen en zo te bouwen aan een vitale economie, klaar voor de toekomst.

2. Programma-onderdelen

2.1 Versterken van een toekomstbestendige arbeidsmarkt

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Bedrijven in Oss beschikken op het juiste moment over de juiste hoeveelheid mensen, met de juiste kwalificaties op de juiste plek. Meetbaar in een lagere werkloosheid en een afname van het aantal en de looptijd van vacatures*
- *We brengen talentontwikkeling en valorisatie tussen onderwijsinstellingen en (MKB)bedrijven tot stand*
- *We interesseren hoger opgeleid talent voor onze lokale arbeidsmarkt*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De werkloosheid staat op het laagste niveau van de afgelopen 10 jaar, steeds meer mensen vinden een (passende) baan binnen onze gemeentegrenzen. Het aantal vacatures groeit gestaag door, voornamelijk in de technische beroepen en dienstverlenende sector. Het onderwijs en bedrijfsleven in Oss werkt veelvuldig samen). Uit de cijfers valt op dat het MBO het goed doet in Oss. In het mbo groeit vooral het aantal BBL studenten binnen entreeopleidingen. De interesse van hoger opgeleiden voor Oss als woon en werkplek neemt ook toe. In 2019 is meer dan 25% van de Osse beroepsbevolking hoog opgeleid tegen een percentage van 20,5% in 2011.

Er wordt een arbeidsmarktagenda (human capital roadmap) opgesteld en afgestemd met AFC Werkt!. Hieruit volgt in juni 2020 in samenwerking met het Osse bedrijfsleven een uitvoeringsagenda. Deze uitvoeringsagenda voor de Osse arbeidsmarkt is onderdeel van de nieuwe economische visie die in samenwerking met het bedrijfsleven in 2020 wordt opgesteld door de gemeente Oss. Uit de uitvoeringsagenda blijkt welke activiteiten we (samen met het bedrijfsleven en of de Osse kennisinstellingen) gaan uitvoeren. Hiermee creëren we draagvlak, mede-eigenaarschap en sorteren we voort en bouwen we door op activiteiten die we (gaan) doen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Er is een analyse gemaakt van de Osse arbeidsmarkt, deze is nog in ontwikkeling. Onderwerpen die aan bod komen zijn: openstaande vacatures, krapteberoepen, werkzoekenden, trends en ontwikkelingen op het gebied van arbeidsmarkt-ontwikkelingen en de relatie opleidingen (voornamelijk mbo) - (openstaande) banen in Oss. Daarmee sorteren we voort op het tweede deel van de arbeidsmarktagenda; de analyse van de arbeidsmarkt voor de specifieke sectoren agrifood, maakindustrie, life sciences & Logistiek. Daarvoor zullen 20 interviews worden gehouden met bedrijven binnen een van deze 4 sectoren.

- We organiseerden samen met Talentencampus Oss een HAS Minor Circulaire Economie en een HAN Minor Bedrijfskunde. Zo koppelden we 95 studenten aan Osse bedrijven als denktanks op het gebied van duurzaamheid en innovatie voor een periode van 3 tot 4 maanden.
- We organiseerden samen met de Kracht van New Business Oss in de Week van de Duurzaamheid het event Global Goals/Business Model Template.
- Er is in samenwerking met de talentencampus Oss een initiatiefvoorstel opgesteld voor het oprichten van een data en innovatiecentrum in Oss. Dit centrum is naast een fysieke plek ook een online platform waar het Osse bedrijfsleven samen met dataprofessionals kan werken aan data en door kunstmatige intelligentie gedreven bedrijfsactiviteiten.
- We interesseren hoger opgeleid talent voor onze lokale arbeidsmarkt door berichten te delen op social-media, denk aan LinkedIn Werken en Ondernemen maar ook Instagram.
- Verder maken we een serie portretten van jong hoog opgeleid talent dat in Oss zijn/haar carrière heeft, zie www.OnsOss.nl. We lanceerden in het voorjaar, i.s.m. de Koninklijke Nederlandse Chemie Vereniging, een augmented reality game met de naam ResourCity. Jongeren kunnen via de game spelenderwijs kennis opdoen over scheikunde en chemie door met hun smartphone elementen te vangen in het centrum van Oss.
- In het najaar deden we vanuit Oss voor het eerst mee aan het landelijke Weekend van de Wetenschap i.s.m. de bibliotheek. Er waren workshops maar ook lezingen van Aspen, het duurzame Urban Mobility Systems en over Artificial Intelligence met een hoogleraar van de Radboud Universiteit en een deskundige op het vlak van Biotech.
- Ook bezoeken we carrièrebeurzen om studenten te interesseren voor werk en stage in Oss, zoals de Wageningen University & Research. Vooraf leverden de bedrijven uit Oss hiervoor hun vacatures en stage/onderzoeksopdrachten aan.

2.2 Versnellen van de transitie naar een duurzame circulaire economie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het bedrijfsleven in Oss voldoet aan het Nationaal Energieakkoord en het Nationaal Grondstoffenakkoord. Dit houdt in dat Oss in 2050 energieneutraal en volledig circulair is.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We namen deze doelstelling op in de programmabegroting 2019-2022. De eerste uitwerking hiervan pakten we op in 2019. Duurzame economie (energie- en grondstoffentransitie) wordt een belangrijk onderdeel van onze nieuwe economische visie. We zijn vanaf het derde kwartaal 2019 met het georganiseerd bedrijfsleven in overleg over de eerste contouren van onze economische visie, die we in 2020 willen laten vaststellen door de raad.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We organiseerden samen met Talentencampus Oss een HAS Minor Circulaire Economie en een HAN Minor Bedrijfskunde. Zo koppelden we 95 studenten aan Osse bedrijven als denktanks op het gebied van duurzaamheid en innovatie voor een periode van 3 tot 4 maanden.
- We organiseerden samen met de Kracht van New Business Oss in de Week van de Duurzaamheid het event Duurzaamheid als strategie voor New Business.
- De Kracht van New Business Oss begeleidde 22 bedrijven bij de aanvraag van de SDE+-subsidie. Deze bedrijven vroegen in oktober gezamenlijk 3 ha aan zonnepanelen op daken aan.
- We gaven een vervolg aan het project Adviserend toezicht. De ODBN bezoekt bedrijven, waar zij niet vaak komen, maar die wel een besparingspotentieel hebben. De ODBN ziet toe op de naleving van verplichte energiebesparingsmaatregelen, maar adviseert ondernemers ook over niet-verplichte besparingsmogelijkheden.
- Onze accountmanagers EZ nemen bij ieder bedrijfsbezoek informatie mee over duurzaamheid, bijvoorbeeld over de Informatieplicht Energiebesparing, Maatschappelijk Verantwoord Ondernemen, zonnepanelen en duurzaam bouwen. Bij vragen verwijzen de accountmanagers door naar de juiste kanalen.

- We verlengden in 2019 de Duurzaamheidslening en vulden het fonds voor de duurzaamheidslening aan. De duurzaamheidslening werd ingezet voor geluidshinder van het goederenspoor.
- We organiseerden in oktober het Agrifood Oss diner. Vijftig ondernemers uit de Osse agrifoodketen gingen met elkaar en vijftig studenten van HAS Hogeschool in gesprek over duurzame voedselproductie en de rol van de consument hierin.
- De ontwikkeling van het Onderzoekcentrum Duurzame Eiwitten (ODE) meldden we aan voor de Regiodeal van de Regio Noordoost-Brabant. Begin 2020 is bekend geworden dat het Rijk deze Regiodeal honoreert met een bedrag van € 10 miljoen. Dit betekent wel dat de komende periode een keuze gemaakt moet worden welke projecten haalbaar zijn en welke niet.

2.3 Realiseren van voldoende en innovatieve werklocaties voor bedrijven in Oss

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We hebben voldoende en geschikte mogelijkheden voor bedrijfshuisvesting op onze bedrijventerreinen. Er vertrekt geen bedrijf uit Oss¹, omdat we geen geschikt huisvestingsaanbod kunnen doen*
- *Bedrijventerrein Vorstengrafdonk is in 2022 volledig uitgegeven*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De uitgifte van Vorstengrafdonk verloopt goed. Met de uitgifte van grond aan de PLUS is er meer dan 70% uitgegeven en er zijn geen zeer grote kavels meer beschikbaar. Een volledig uitgegeven Vorstengrafdonk in 2022 is zeer reëel. Heesch West is in 2019 gestart met de ruimtelijke procedure. Het voorontwerp-bestemmingsplan heeft ter inzage gelegen. Er zijn ruim 1.300 reacties binnengekomen. Een deel daarvan komt ook van inwoners van ons eigen grondgebied, met name Geffen. De Gemeenschappelijke Regeling Heesch West verwerkt de reacties daarop en de gesprekken met de klankbordgroep Buren Heesch West in een ontwerpbestemmingsplan. De planning voor vaststelling van het bestemmingsplan Heesch West is begin 2021. Verder is in 2019 een verkenning uitgevoerd naar het aanbod van bedrijfsterreinen in de gemeente Oss. Er is een noodzaak om naar nieuwe uitbreidingslocaties te zoeken omdat het aanbod zeer beperkt is.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Stevig ingezet met accountmanagement op gronduitgifte, met als specifieke opdracht om in deze goede economische markt bedrijven aan te trekken die duurzame werkgelegenheid bieden.
- Ons streven is dat Heesch West in 2021 op de markt komt. Tot die tijd is er nog veel aandacht nodig voor de planvoorbereiding. De Gemeenschappelijke Regeling Heesch west heeft 1300 inspraakreacties op het voorontwerpbestemmingsplan ontvangen. Deze reacties verwerkt de GR met het advies van de Commissie MER en de uitkomsten van de verschillende workshops met de omgeving in een ontwerp-bestemmingsplan. De accountmanagers van de gemeenten werken al goed samen bij de interesse uit de markt. Het plan wordt steeds concreter waardoor de accountmanagers promotie en acquisitie van Heesch West kunnen gaan voorbereiden zodat het bedrijventerrein straks een goede start maakt.
- Complexe vraagstukken over huisvesting van een bedrijf bespreken we binnen een intake team. Met een duidelijk aanspreekpunt voor het betreffende bedrijf zijn binnen dit team alle afdelingen vertegenwoordigd waar het bedrijf mee van doen kan krijgen. Zo kunnen we onze dienstverlening verbeteren. Ook regionaal werken we samen (in een '1-loket') om de dienstverlening aan bedrijven die een vestigingsplaats zoeken te stroomlijnen. In 2019 heeft de Regio Noordoost Brabant in samenwerking met de accountmanagers uit de regio een regionale website ontwikkeld waarop al het aanbod in de Regio Noordoost Brabant te vinden is.

¹Gemeente Oss, inclusief bedrijventerrein Heesch-West.

2.4 Samenwerking en profilering

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Oss staat in de top 5 van logistieke hotspots in Nederland*
- *Oss wordt herkend als dé 'Industrial hotspot' voor medicijnontwikkeling en productie in Nederland*
- *Oss is nationaal een krachtige speler binnen de sector Agrifood*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Maakindustrie vormt de basis van de Osse economie, met daarvan afgeleid de topsectoren life sciences, logistiek en agrifood. Om deze sectoren te laten groeien ondersteunen we netwerken van ondernemers (en onderwijs).

De top 5 van logistieke hotspots blijft de doelstelling, waaraan regio en gemeenten (Oss-'s-Hertogenbosch en Meierijstad) met VijfsterrenLogistiek blijven werken. Het resultaat ligt rondom de 5e positie, maar fluctueert. Rondom logistiek zijn de afgelopen jaren nieuwe discussies ontstaan, bijvoorbeeld rondom file-vorming en de 'modal shift (minder vervoer op de weg, meer over water en spoor), duurzaamheid / uitstoot, verdozing van het landschap en arbeidsmigranten. De hotspot notering brengt ons wel in staat om op een hoger niveau (regio, provincie en zelfs landelijk) deze thema's aan te kaarten en daarin serieus genomen te worden en indien nodig ondersteuning te krijgen.

De ontwikkeling van Pivot Park als hotspot voor medicijnontwikkeling gaat erg goed. We constateren dat deelnemende bedrijven flinke investeringen doen, maar ook dat de uitbreidingsruimte op Pivot Park beperkt is. We zijn met Pivot Park en de Provincie in overleg hoe we dit op kunnen lossen. Voor de brede agrifood-sector stond 2019 in het teken van de nieuwe strategische agenda voor AgrifoodCapital. Door dit proces zijn de samenwerking, de activiteiten en de resultaten beter in beeld gekomen bij ondernemers en raden en is het draagvlak toegenomen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Vijfsterrenlogistiek heeft in 2019 gezorgd voor een gezamenlijke inzet vanuit de regio NoordoostBrabant richting gemeenten, logistieke bedrijven, verladers en terminal operators. Ze zorgt hiermee voor meer bekendheid en een sterker en groter netwerk voor haar doelgroepen. Vijfsterren Logistiek heeft 22 events bezocht/georganiseerd, waarvan 6 beurzen. VSL heeft ook een eigen beurs georganiseerd voor de logistieke doelgroep. Verder is VSL actief op de koppeling van de logistieke sector met de arbeidsmarkt, digitalisering en robotisering.
- Pivot Park
- In 2019 heeft een herstructurering plaatsgevonden in de governance van het Pivot Park. De Provincie Noord-Brabant en Gemeente Oss houden per 1 januari 2019 samen alle aandelen in Pivot Park Holding BV. Deze vennootschap is ontstaan uit een fusie van OLSP Holding BV en OLSP Vastgoed BV. De aandelenverhouding is 70,73% voor de Provincie en 29,27% voor de Gemeente. Als gevolg van de herstructurering houdt Pivot Park Holding BV alle aandelen in de dochtermaatschappijen:
 - Pivot Park Screening Centre BV
 - Pivot Park Apparatuur BV
 - Pivot Park Exploitatie BV
 - Pivot Park Vastgoed BV
- Pivot Park heeft er in 2019 7 nieuwe huurders bij gekregen. Het park heeft inmiddels 586 medewerkers. De organisatie Pivot Park is gegroeid naar 18 medewerkers en er is een ambassadeur/adviseur aangesteld. Verder heeft Pivot Park 3 externe beurzen voor Life Sciences bezocht met stand en als spreker. Pivot Park stelde 10 Community nieuwsbrief op en publiceerde die om (innovatief) nieuws van de community / huurders met elkaar te delen.

- AgriFoodCapital heeft in 2019 veel activiteiten uitgevoerd. In het activiteitenoverzicht 2019 staat het gehele overzicht. Dit is ter kennis gebracht van de gemeenteraad. In het kort is te melden dat AgriFood Capital heeft gewerkt aan de transitie in de arbeidsmarkt door ondernemersbijeenkomsten te houden in de regio, ook in Oss. Ruim 170 mensen hebben hieraan deelgenomen. Zij hebben de Duurzame Inzetbaarheids-scan ingevuld. In totaal zijn 120 bedrijven in de regio gestimuleerd om (nog meer) werk te maken van duurzame inzetbaarheid in de eigen onderneming.
- AgriFood Capital ontwikkelde samen met Sligro Food Groep, HAS Hogeschool en de Rabobank een nieuw talentenprogramma voor jonge voedselmakers. Zij worden gestimuleerd om in deze regio hun droom over wat er morgen op ons bord ligt, versneld te realiseren. In 2019 vond de selectie van de eerste 5 deelnemers plaats.
- Op het gebied van ondernemerschap werkt AgriFood Capital samen met Ondernemerslift + aan een nieuw start-up Programma. Inmiddels zijn er 133 intakegesprekken geweest en lopen diverse begeleidingstrajecten.
- Op het gebied van innovatie werkt AgriFood Capital aan het project AgriFood Innovation. Ze werkt daarin samen met kennis en expertise vanuit de high tech maakindustrie. De voedselproductie moet 'slimmer' en daarmee duurzamer en gezonder gemaakt. Om deze innovaties mogelijk te maken hebben de AgriFood Capital-partners Wageningen University & Research, Technische Universiteit Eindhoven, HAS Hogeschool en de ZLTO de handen ineen geslagen in het project AgriFood Innovation. In AgriFood Innovation werken universiteiten, hogescholen en bedrijven aan baanbrekende innovaties op het snijvlak van agrifood met high tech-, ICT en Data. In 2019 heeft AgriFood Capital hiervoor een unieke samenwerking opgezet. Naast de genoemde kennisinstellingen, ZLTO en AgriFood Capital zelf, nemen hieraan ook Brainport Development, de Brabantse Ontwikkelingsmaatschappij (BOM) en Rewin West Brabant deel. Deze samenwerking wordt mede mogelijk gemaakt door de Provincie Noord-Brabant. De officiële start vond plaats in mei 2019 op de Technische Universiteit Eindhoven.
- Inmiddels zijn 3 businesscases uitgewerkt; de slimme varkensketen, digitale gewasketen en het verwaarden van plantaardige stromen. Onderdeel van de slimme varkensketen is het initiatief voor een Ontwikkel- en Expertisecentrum Duurzame Eiwitten (ODE) in Oss.
- Een ander innovatief programma is Agro proeftuin de Peel. In deze proeftuin werkt AgriFood Capital nauw samen met Regio Noordoost Brabant om de transitie naar kringlooplandbouw in praktijk te brengen. Het programmamanagement van de proeftuin wordt uitgevoerd door AgriFood Capital. AgroProeftuin de Peel is in 2019 door het Ministerie van LNV aangewezen als een van de 5 experimenteergebieden voor kringlooplandbouw.
- "Three Sixty" in Veghel is hét innovatiecentrum voor het tegengaan van voedselverspilling. AgriFood Capital was één van de partijen die heeft bijgedragen aan de ontwikkeling van dit centrum. Het is de uitvalsbasis van de landelijke Stichting Samen Tegen Voedselverspilling (SSTV) waarin bedrijfsleven, overheden (waaronder het Ministerie van LNV) en kennisinstellingen de krachten gebundeld hebben.
- In 2019 heeft AgriFood Capital samen met de Provincie Noord-Brabant 1 fte inzet mogelijk gemaakt om het bedrijfsleven te ondersteunen bij het verwaarden en voorkomen van voedselverspilling.
- In het project Duurzaam en gezond aan tafel werkten 13 zorgorganisaties gedurende een jaar, aan het verbeteren van hun maaltijdvoorziening op het gebied van duurzaamheid, kwaliteit en het tegengaan van voedselverspilling.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Dit programma levert een bijdrage aan meerdere doelen uit de duurzaamheidscirkel, vooral aan de profit-kant:

- Arbeid: Door te streven naar een maximale werkgelegenheidsfunctie leveren we een bijdrage aan meerdere indicatoren zoals besteedbaar inkomen, armoede, jeugdwerkloosheid en verhuissaldo.
- Kennis: Het opleidingsniveau van de beroepsbevolking en dus de aanwezigheid van hoger onderwijs is de sleutel tot de toekomst. We zetten dan ook maximaal in op samenwerking met bijvoorbeeld Avans, HAS en universiteiten in onze nabijheid.

- Ruimtelijke vestigingsvoorwaarden: we kijken kritisch naar ons ruimtegebruik, onder andere door toepassing van de 'Ladder duurzame verstedelijking'. Bij de ontwikkeling van bedrijventerrein Heesch-West is dit een belangrijke factor. We hebben hier regionaal afstemming over. Heesch-West wordt een zeer duurzaam bedrijventerrein.
- Daarnaast ontwikkelen we projecten en activiteiten die de transitie binnen het bedrijfsleven naar een duurzame en circulaire economie moeten versnellen (zie paragraaf 2.2).

De global goals die bij dit programma horen zijn: geen armoede, kwaliteitsonderwijs, duurzame energie, fatsoenlijk werk en gezonde economie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen, verantwoorde consumptie en productie en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2016	2017	2018	2019	Streefwaarde
Werkgelegenheid	OssStat*	39.385	39.512	40.310	43.000	41.310
Vestigingsklimaat	Benchmark Ondernemersklimaat		6,8			7.0
Vestigingsklimaat	Peiling 'MKB vriendelijkste gemeente'	6,5		7,2		7.0
Ranking 'Logistieke hotspots'	www.logistiek.nl	4	5	7	6	5

* Gebruikt zijn de LISA-cijfers, die zijn berekend op basis van KvK-gegevens aangevuld met steekproefonderzoek onder bedrijven. De cijfers zijn een schatting van de werkgelegenheid van halverwege het jaar ervoor. In landelijk LISA-verband wordt ervoor gekozen om jaarlijks de historie met terugwerkende kracht te actualiseren. De cijfers zijn terug te vinden in OssStat onder het kopje Economie.

Bedrijventerrein uitgifte	Oppervlakte circa	Koop/Erfpacht	Jaar
Totaal Vorstengrafdonk	86.448	Koop	2019
Totaal De Bulk	450	Koop	2019
Totaal Danenhoef	5.028	Koop	2019

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners. Voor 2019 zijn deze cijfers nog niet beschikbaar.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Functiemenging (verhouding tussen banen en woningen, 0 is alleen wonen, 100 is alleen werken)	51,2	51,8	2018
Vestigingen bedrijven per 1.000 inwoners 15-64 jaar	118,8	133,7	2018
Banen 15-64 jaar per 1.000 inwoners	699,2	756,4	2018

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

Programma 7. Mobiliteit

1. Inleiding

We beschouwen de mogelijkheden om ons te verplaatsen als vanzelfsprekend. Een goede bereikbaarheid stelt ons in staat te werken, te recreëren, voor onszelf en anderen te zorgen. Maar we doen onszelf te kort als we vergeten dat onze verplaatsingen ook onwenselijke effecten kunnen hebben in onze omgeving. In Oss streven we naar een goede bereikbaarheid, veiligheid en leefbaarheid.

2. Programma-onderdelen

2.1 Bereikbaarheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het behouden van een goede bereikbaarheid*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Voor het behoud van een goede bereikbaarheid investeren we in verbetering van de doorstroming op het hoofdwegennet. De projectenlijst voor het Meerjaren Investeringsprogramma Mobiliteit is geactualiseerd. We hebben stappen gezet om de bereikbaarheid van Oss-Noord te verbeteren en de verkeerscirculatie bij het Walkwartier te optimaliseren. Goede samenwerking in de regio heeft geleid tot een MIRT-verkenning voor de A50 (Bankhoef-Paalgraven) en een onderzoek naar flankerende maatregelen voor de A50.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We actualiseerden de lijst met projecten voor het Meerjaren Investeringsprogramma Mobiliteit (MIPMo), dat de komende jaren prioriteit krijgt voor uitgaven vanuit de mobiliteitsreserve. Het betreft knelpunten op het gebied van doorstroming, veiligheid en leefbaarheid.
- We evalueerden de pilot 'Dagtarief parkeren' in het centrum. Dit heeft geleid tot aanpassing van het dagtarief.
- We voerden een onderzoek uit naar de verkeerscirculatie en parkeervoorzieningen bij de ontwikkeling van het Walkwartier. De uitkomsten worden meegenomen in een opinienota die voorjaar 2020 naar de raad gaat.
- We onderzochten de mogelijkheden voor en kosten van de aanleg van een ontsluitingsweg in Oss Noord. In 2020 krijgt dit een vervolg en er zijn middelen gereserveerd in de programmabegroting 2020-2024.
- Samen met de regio, provincies Noord-Brabant en Gelderland, Rijkswaterstaat en het bedrijfsleven voerden we een voorverkenning uit naar verbetering van de doorstroming en veiligheid op de A50. Naar aanleiding hiervan gaat een MIRT-verkenning lopen voor de A50 tussen Paalgraven en Bankhoef. Voor de A50 start tevens een onderzoek naar flankerende maatregelen.

2.2 Duurzame mobiliteit

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Een betere verkeersveiligheid*
- *Meer duurzaam verkeer*
- *Zo min mogelijk overlast van verkeer*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We voerden diverse projecten uit die bijdragen aan het verminderen van de overlast van verkeer en het verduurzamen van het verkeer. Zo stimuleerden we het fietsgebruik door betere fietspaden en meer fietsenstallingen. Ook blijven we ons inzetten voor behoud van de buurtbussen en denken we samen met de regio en provincie na over mogelijke alternatieven voor het traditionele openbaar vervoer. Bij de uitvoering van infrastructurele projecten zetten we niet alleen in op een goede doorstroming, maar ook op verbetering van leefbaarheid en veiligheid.

Onze portefeuillehouder Mobiliteit ondertekende als regionale ambassadeur verkeersveiligheid het nieuwe Brabantse Verkeersveiligheidsplan (BVVP). We ondersteunden diverse acties en educatieprojecten op het gebied van verkeersveiligheid.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We voerden een aantal projecten uit in het kader van het Integraal Uitvoeringsprogramma (IUP), waarmee we wegen veiliger maakten en het comfort voor de fietser vergrootten:
 - o Reconstructie van de Havenstraat met verbeterde fietsvoorziening
 - o Reconstructie Osseweg Berghem met verbetering fietsvoorziening
 - o Reconstructie Verdijkstraat (fietsroute Oost-west)
 - o Verbetering diverse wegen in het centrum: Molenstraat, Raadhuislaan (ten oosten van gemeentehuis), Oostwal, Bram van den Berghstraat.
- We bereidden samen met de provincie Noord-Brabant de realisatie voor van een nieuw fietspad aan de Kennedybaan. De bestemmingsplanprocedure loopt.
- We hielden de tijdelijke extra fietsenstalling bij het station open en verlengden dit met een jaar. We hebben contact gehad met ProRail en de NS over uitbreiding van de NS-fietsenstallingen.
- We openden een tijdelijke fietsenstalling in het hoekpand Carmelietenstraat - De Wal om de capaciteit van bewaakte fietsenstallingen in het centrum te vergroten.
- We verbeterden de veiligheid en overzichtelijkheid van de Singel 1940-1945 door de verlichting bij de zebrapaden te verbeteren en door het groen in de middenberm aan te passen.
- We besloten de oprichting van een Innovatiecentrum voor Verkeer en Logistiek in Oss te blijven ondersteunen. In 2020 doen we een voorstel onder welke voorwaarden wij dit doen.
- We verlengden de subsidie aan de wijkbus met een jaar. In 2020 evalueren we de wijkbus en besluiten we over de langere termijn.
- We besloten in 2019 de komende vier jaar maximaal € 24.000 per jaar vrij te maken om een deel van het exploitatietekort van de Stichting de Maasveren te financieren.
- In 2019 zijn 13 aanvragen van laadpalen voor elektrische auto's in de openbare ruimte gehonoreerd, 4 hiervan zijn geplaatst. De overige zijn nog in procedure. We zetten onze aanpak voor laadpalen voort door mee te doen met de nieuwe provinciale aanbesteding.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

De activiteiten genoemd onder 'Duurzame Mobiliteit' dragen bij aan een duurzamer verkeerssysteem, onder andere door:

- het zorgen voor een betere verkeersveiligheid.
- het stimuleren van meer duurzame verkeersbewegingen (te fiets, per spoor of over water).
- het verminderen van overlast van verkeersbewegingen.

De global goals die bij dit programma horen zijn: goede gezondheid en welzijn, duurzame energie, duurzame industrie, innovatie en infrastructuur, duurzame steden en gemeenschappen en klimaatactie.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2015	2016	2017	2018	Streef-waarde
# wegen waar meer dan 95% van de capaciteit wordt gebruikt tot 2030	Prognose met het gemeentelijke verkeersmodel obv verkeerstellingen			7	7	0 wegen
# Black Spots*	ViaStat	0	0	0	0	geen

* Een Black Spot is een locatie waar minimaal 6 letselslachtoffers zijn geweest afgelopen 3 jaren

3.3 Waar staat je gemeente

Niet van toepassing.

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

Niet van toepassing

Programma 8. Aantrekkelijk wonen in Oss

1. Inleiding

Het is goed wonen in Oss. Oss heeft veel te bieden als het gaat over de fysieke omgeving. In het buitengebied loop je van de Maas via de polder naar de bossen op de zuidelijke dekzandrug. Wonen kun je in de historische kerkdorpen aan de Maas, in de landelijke kernen, de groene suburbane woonwijken en het stedelijk centrum. Oss vormt zo haar eigen streek.

Wij willen deze waarde van onze leefomgeving versterken, benutten en meer gaan uitdragen. In ons buitengebied vinden veel grote ontwikkelingen plaats. Rondom klimaat en waterveiligheid, de agrarische sector, en energie.

De woningmarkt verandert qua behoefte. De vraag groeit en leidt tot krapte op de woningmarkt. We streven naar een beter evenwicht tussen vraag en aanbod. We hebben extra aandacht voor wonen en zorg, betaalbaarheid en verduurzaming.

2. Programma-onderdelen

2.1 Wonen

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Oss heeft voldoende en passende woningen*
- *Een duurzame woningvoorraad met betaalbare woonlasten*
- *Mensen kunnen zo lang mogelijk zelfstandig wonen*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Onze zorg voor voldoende en passende woningen en een duurzame en toekomstgeschikte woningvoorraad vraagt continu aandacht. De economische en maatschappelijke omstandigheden en actualiteiten veranderen, met gevolgen voor de woningmarkt. Het gaat bijvoorbeeld om demografische ontwikkelingen, de toenemende vraag naar woningen met stijgende prijzen tot gevolg, duurzaamheidsopgaven zowel in nieuwbouw als de bestaande woningvoorraad, ontwikkelingen rond stikstof en PFAS e.d.

Met het woonbeleid en woningbouwprogramma sluiten we zoveel mogelijk aan op de opgaven op de korte én lange termijn. We werken voortdurend aan extra en de juiste woningen in het stedelijke én het landelijke gebied. We zetten in op gevarieerde woonwijken.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De totale woningvoorraad nam in 2019 naar schatting netto met 371 woningen toe.
- De woonvisie van de gemeente hebben we geactualiseerd en begin 2020 aan de gemeenteraad voor besluitvorming voorgelegd.
- Het Woonwensenonderzoek 2019 heeft een actueel inzicht gegeven in de woonwensen van inwoners tot op de schaal van kernenclusters.
- We hebben het portefeuillemanagement Wonen (PFM) geactualiseerd. De uitkomsten en accenten uit de Woonvisie 2020 en het woonwensenonderzoek 2019 hebben we in relatie tot de actuele ontwikkelingen op de woningmarkt vertaald naar de uitgangspunten voor het actuele woningbouwprogramma.
- Als onderdeel van de actualisatie van het PFM brachten we de actuele woningbouwopgave en plancapaciteit voor de toevoeging van woningen in beeld en hebben we nieuwe locaties voor woningbouw en voor tijdelijk wonen geïnventariseerd.
- In het stedelijk gebied Oss-Berghem is onder andere gebouwd in Piekenhoef, Berghem Zuid, Mettegeupel-Oost, het Ziekenhuisterrein, Horzak, De Vorst (kantoortransformatie Wethouder van Eschstraat), Hotel Luijk (Sporlaan). De gemeenteraad ontvangt periodiek een compleet overzicht van gerealiseerde woningbouw en de bestaande en nieuwe plancapaciteit.
- In Oss West en Geffen hebben we een voorkeursrecht gevestigd voor het creëren van nieuwe mogelijkheden voor woningbouw. Deze inzet zetten we actief door.

- Ook zijn we gestart met de herontwikkeling van bedrijventerrein Euterpelaan.
- In het landelijk gebied is onder andere gebouwd in Haren(Paradijs/Groenstraat), Lith-Oost, Maren-Kessel (Liesdaal), Geffen (De Oorsprong), Megen-Zuid en Herpen
- Met verschillende kernen zijn we in gesprek gegaan over de mogelijkheden voor woningbouw in relatie tot de lokale behoefte, bijvoorbeeld Macharen, Lithoijen, Ravenstein (Hooghuis, Klooster) en Overlangel en Herpen. Hierbij hebben we speciaal aandacht voor wonen voor ouderen en jongeren.
- Om projecten te kunnen realiseren, hebben we in 2019 extra kosten moeten maken voor inhuur. Dit heeft geleid tot overschrijding van de kosten.
- We hebben de actualisatie van het Woonwagengebeleid voorbereid en werken aan het terugbrengen van standplaatsen op de Brasem en Weemse Hof.
- Met de corporaties hebben we voor 2020 prestatieafspraken gemaakt over de inzet op onderwerpen als woningbouw, verduurzaming, betaalbaarheid en leefbaarheid.
- De inzet op het thema verduurzaming hebben we met de corporaties nader uitgewerkt in het Duurzaamheidsakkoord en we hebben, onder andere in samenwerking met Brabant Woont Slim, verschillende acties uitgevoerd om inwoners bewust te maken over verduurzaming van bestaande woningen en hen daartoe aan te zetten. De regeling voor duurzaamheidsleningen hebben we verlengd.
- Met de bestuursopdracht arbeidsmigratie gaven we een basis voor een integrale herijking van het beleid in 2020. In deze integrale benadering brengen we economie, arbeidsmarkt, ruimte en wonen, participatie, integratie en veiligheid in samenhang. De uitvoering van de bestuursopdracht brengen we zoveel mogelijk in verband met de regionale inzet.
- In de programmabegroting 2019-2022 gaven we aan een visie op Wonen, Welzijn en Zorg op te stellen. Door een gebrek aan ambtelijke capaciteit zijn we daar in 2019 niet aan toe gekomen. Om hieraan alsnog uitvoering te geven hebben we dit onderwerp in de begroting voor 2020-2023 opnieuw opgenomen.
- Regionaal werkten we samen aan de opgaven van een compleet bouwprogramma, in het bijzonder sociale- en vrije sector huur, arbeidsmigratie, de mogelijkheden voor woningbouw door herstructurering en transformatie en verduurzaming van bestaande woningen.
- We hebben eind 2019 een ontwerp-welstandsnota voor de omvorming van het welstandsbeleid voor inspraak ter inzage gelegd. Nadat de reacties zijn verzameld, beantwoord en verwerkt stellen we de definitieve welstandsnota in de gemeenteraad vast.

2.2 Buitengebied

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Integrale aanpak buitengebied*
- *Inspelen op transitie landbouw*
- *Versterken van de infrastructuur voor recreatie en toerisme*
- *Behoud en meer beleefbaar maken van ons erfgoed*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het buitengebied was in 2019 veel in het nieuws. Stikstof, landbouw, biodiversiteit, klimaat, windmolens en zonnevelden waren dagelijks onderwerp van gesprek. Voor ons als gemeente betekent dit een nog nadrukkelijker rol om de lokale ontwikkelingen rondom deze opgaven in goede banen te leiden. Daarom zijn we in 2019 gestart met een programmatische aanpak voor het buitengebied.

We hebben in 2019 gewerkt langs twee sporen: ontwikkelen van beleidskaders om richting te kunnen geven en werken aan en ondersteunen van concrete projecten en activiteiten. Het ontwikkelen van beleidskaders voor landbouw, recreatie & toerisme en erfgoed, loopt achter op planning. We hadden onvoldoende capaciteit beschikbaar om visievorming en ondersteuning tegelijkertijd op te pakken. Want er waren veel activiteiten en initiatieven die speelden. Het Bestemmingsplan Buitengebied, de besluitvorming over het voorkeursalternatief voor de Meanderende Maas met tal van koppelkansen en de verkenning naar grootschalige opwekking van energie in de polder zijn dominante projecten voor ons buitengebied. Daarnaast hebben we mooie resultaten geboekt op het gebied van erfgoed, de Maashorst en Recreatie & Toerisme.

De dynamiek rond deze dossiers op landelijk en provinciaal niveau maakt dat de kaders waarbinnen wij onze keuzes moeten maken, volop in beweging zijn. Dat raakt ook onze besluitvorming en uitvoering. Het Klimaatakkoord, de stikstofproblematiek en de hectiek rond de landbouwmaatregelen zijn enkele treffende voorbeelden daarvan. Dat had ook consequenties voor het nieuwe coalitieakkoord van de Provincie. Inmiddels wordt gewerkt aan een nieuwe coalitie met een nieuw akkoord. Dit kan ook voor ons grote consequenties hebben.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Transitie agrarische sector

- We zijn gestart met het opstellen van een visie voor de landbouw in Oss. Dit doen we in samenspraak met vele belanghebbenden van uiteenlopende aard. Belangrijk moment daarin was de veeteelttop in juni 2019.
- We hebben door een externe deskundige een analyse laten maken van ons gebied en dat vergeleken met gemeenten om ons heen. Deze is gepresenteerd tijdens een Podiumbijeenkomst in november. Daaruit blijkt dat onze agrarische sector mede is ingekleurd door ons gebied en anders is dan van gemeenten om ons heen. De daarop gebaseerde visie zal in het voorjaar van 2020 opiniërend aan de gemeenteraad worden voorgelegd.
- De landbouwmaatregelen vertaalden zich naar onze afdelingen VTH en RO. Niet alleen in vragen maar ook in het participeren in informatie- en afstemmingstrajecten binnen de regio en provinciaal. De sanering in de sector zagen we terug in verzoeken aan onze afdelingen VTH en RO.
- Het zijn agrariërs die zich in de polder verenigd hebben in het Windcollectief. Zij willen windmolens combineren met hun bedrijfsvoering. Ook de aanvragen voor meer dan 250 ha zonneveld komen vooral uit de kringen van agrariërs. Net zoals het windinitiatief in Stijbeemden.
- In 2019 zijn vanuit de agrarische sector enkele verkenningen gestart voor innovaties. We hebben een van de innovatieve initiatieven vanuit de osse landbouw ingebracht in de regiodeal.
- We participeren actief in de kopgroep Landbouw van de regio Noord Oost Brabant. We hebben een gezamenlijke ambitie geformuleerd ("een toekomstbestendige voedselproductie die bijdraagt aan een goed woon-, werk- en leefklimaat"), werken op basis van een programma aan ontwikkeling, delen inzichten en voorbeelden en trekken waar dat toegevoegde waarde heeft, gezamenlijk op.
- Er is veel en vaak gesproken over het Bestemmingsplan Buitengebied met inwoners en binnen allerlei raadsgrmedia. Voorgenomen regelgeving ten aanzien van de landbouw is een wezenlijk onderdeel daarvan.
- De opdracht van de gemeenteraad om te voorkomen dat het initiatief voor een grootschalige mestfabriek in Oss landt, kostte ook het afgelopen jaar veel energie. Tot nu toe met succes. In diverse procedures hebben bevoegde instanties onze bezwaren onderschreven. In regio-verband wordt gewerkt aan een oplossing voor de mestproblematiek. In onze betrokkenheid daarin is de opdracht van onze raad het vertrekpunt.
- Vanuit gezondheidsoverwegingen hebben wij ter aanvulling op het moratorium van de Provincie op uitbreiding van geitenhouderijen een voorbereidingsbesluit en bestemmingsplan gemaakt.
- In een Podiumbijeenkomst hebben wij de gezondheidsrisico's van kippenbedrijven besproken. Dit heeft geleid tot aanpassing op dit punt van het ontwerp-bestemmingsplan Buitengebied.

Toerisme en recreatie

- We zijn bezig ons beleid voor recreatie en toerisme te herijken en een uitvoeringsprogramma voor de komende jaren op te stellen. In dat kader hebben gesprekken met het veld en met deskundigen plaatsgevonden. De uitkomst zal in het voorjaar van 2020 aan de raad worden voorgelegd.
- De website TrefhetinOss is begin 2019 gelanceerd. Later in het jaar is daar beheer van social media aan toegevoegd.
- De uitbreiding van recreatieve voorzieningen rondom Herperduin heeft in 2019 met de bouw van een uitkijktoren een passende afronding gekregen.
- We zijn in gesprek met de eigenaren van de Geffense Plas en Lithse Ham over de toekomst van deze voorzieningen.
- We hebben de samenwerking met andere Maasgemeenten opgepakt en de voorbereidingen gestart voor een activiteit in 2020, de pontjesdag. Ook verkennen we de mogelijkheden voor een Maasbelevingscentrum.
- In Ravenstein heeft het TIR een nieuwe plek gekregen in het raadhuis. In Megen is samen met het TIR en Acropolis de Megen Experience georganiseerd.

- Het contract met de VVV is eind 2019 opgezegd, net zoals door enkele andere gemeenten. In 2020 moet dit vertaald worden in een nieuwe opzet voor marketing en promotie.

Erfgoed

- Aan het begin van het jaar hebben wij op feestelijke wijze de grote replica van het beroemde Kromgebogen Zwaard op de rotonde voor het Jan Cunen museum geopend. Dit heeft veel publicitaire aandacht in brede kring gekregen, binnen Oss en daarbuiten.
- Door een grote groep deskundigen was Oss, naast Leeuwarden, Amersfoort en Rheden, genomineerd als beste erfgoedgemeente van Nederland. We hebben een inzending gemaakt en ons op het festival in Leiden gepresenteerd. We hebben veel waardering geoogst. Vooral voor de grote betrokkenheid die er in Oss is bij erfgoed en hoe die is georganiseerd. Dit heeft breed aandacht gekregen.
- Er wordt gewerkt aan een erfgoedvisie. Het stadsarchief is actief betrokken bij het opstellen van deze visie.
- De harmonisatie van de Monumentenlijst (combinatie van de lijst van Oss, Lith en Maasdonk) is in 2019 afgerond. Dit past in onze aanpak om de basis op orde te brengen.
- Een externe stuurgroep is bezig met het opstellen van een kerkenvisie, als uitvoering van de pilot kansenkaart religieus erfgoed. Halverwege 2019 is een tussenrapportage verschenen, in het voorjaar van 2020 volgt de visie.
- Er is een start gemaakt met het herstel van een deel van de vestingwerken in Ravenstein. Met als basis het beleidsplan van de Stichting Vestingwerken en met financiële ondersteuning vanuit het programma Zuiderwaterlinie.
- Samen met 's-Hertogenbosch werken we aan een Romeinenroute.
- We participeren actief in de Stuurgroep Grote Erfgoedgemeenten. Daarin is o.a. gesproken over verduurzaming van erfgoed.

Meanderende Maas

- Het voorkeursalternatief voor dit waterveiligheidsproject is in 2019 opgesteld en vastgesteld. In 2020 start de planuitwerking en vanaf 2024 is de daadwerkelijke uitvoering gepland.
- In dit plan zitten vele meekoppelkansen voor het gebied: voor natuur, voor economie, voor erfgoed en voor recreatie en toerisme (interessante plekken, nieuwe fietspaden).

Maashorst

- Het project Landschap van Allure is in 2019 afgerond en de subsidietoekenning is door de provincie vastgesteld.
- De uitkijktoren was een onverwachte kans die we hebben benut.
- De natuurbrug over de Graafse Baan is geopend, waardoor er een betere natuurlijke verbinding is tussen Herperduin en zuidelijke Maashorst.
- De uitgangspunten voor de nieuwe governance zijn in 2019 vastgesteld.
- Er was veel te doen over de Maashorst. Met name over de veiligheid van grote grazers, over het Natuur Educatie Centrum en meer in het algemeen over de samenwerking van gemeenten en over de claim van Uden en Landerd als naam voor hun nieuwe gemeente. Met de afronding van Landschap van Allure en de subsidie daarvoor is een nieuwe fase aangebroken. Afgesproken is dat in het voorjaar van 2020 een meerjarenplan met – begroting wordt voorgelegd. Ook onze gemeenteraad zal hierover moeten besluiten.

2.3 Omgevingswet

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Oss is op 1-1-2021 klaar voor de uitvoering van de Omgevingswet*
- *Voor de zomer in 2021 hebben we onze Omgevingsvisie vastgesteld*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Er is veel aandacht uitgegaan naar de verkenning en inventarisatie: waar staan we en wat staat ons te doen. Daarbij is een beroep gedaan op externe ondersteuning. Dat inzicht is er en de activiteiten om dit concreet te maken, zijn gestart.

Het komen tot een Omgevingsvisie blijft een aandachtspunt. De visie concurreert met alle inhoudelijke ambities en doelstellingen in het fysieke domein als het gaat om de inzet van medewerkers. De prioriteitendiscussie moet hierin duidelijkheid gaan brengen. Vooralsnog blijft de datum van realisatie gehandhaafd: we richten ons op besluitvorming voor de zomer van 2021.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben samen met de raads werkgroep het proces om te komen tot een omgevingsvisie uitgewerkt. Dit proces is in juni 2019 door de gemeenteraad vastgesteld.
- We hebben de omgevingsvisie verder voorbereid o.a. door een minicongres en enkele workshops te organiseren voor raad en organisatie.
- We hebben verkenningen uitgevoerd ter voorbereiding op het omgevingsplan.
- We hebben een opleidingsplan gemaakt en aanbesteed. Het programma is inmiddels op 30 januari van start gegaan.
- We zijn gestart met de herijking van de werkprocessen. In november is het eerste van vijf hoofdprocessen uitgewerkt. Dit voorjaar volgen de ander vier hoofdprocessen, waarbij de processen voor vergunningverlening en wijziging van het omgevingsplan de belangrijkste zijn.
- We hebben in beeld gebracht wat er nodig is om goed aan te sluiten op het landelijke digitale stelsel DSO. We hebben de aanschaf van nieuwe software voorbereid zodat deze in februari 2020 kan starten.
- We hebben gewerkt aan kennisoverdracht naar de organisatie. Voorbeelden hiervan zijn de lunchsessies en workshops "toepasbare regels".
- We hebben het project Dorpshart Geffen als pilot aangepakt. Samen met de raads werkgroep is specifiek gekeken naar de participatie en de rol van de raad in het project. We evalueren dit traject in maart met de raads werkgroep en nemen de bevindingen mee in onze voorstellen voor de toekomst.
- We hebben het programma invoering omgevingswet laten evalueren door Twynstra en Gudde. Naar aanleiding van hun rapportage wordt gewerkt aan een nieuw programmaplan. Daarop vooruitlopend zijn een aantal activiteiten in het programma bijgesteld. Zo is er meer aandacht voor de nieuwe manier van werken en krijgt het project omgevingsplan een andere insteek (zie onder: wat kunnen we anders doen).

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Het verduurzamen van vooral de bestaande woningvoorraad is een grote en belangrijke opgave. Deze opgave komt (o.a.) aan bod in programma 5: uitvoeringsprogramma Energiebesparing en Transitievisie Warmte.

Bij de integrale aanpak voor het buitengebied gaat het om een kwaliteitsslag waarbij alle aspecten van duurzaamheid belangrijk zijn. Het buitengebied biedt ruimte voor belangrijke bronnen voor ons bestaan: voedsel, energie, biodiversiteit, water, gezonde bodem en lucht en recreatiemogelijkheden.

De Toekomstvisie en Structuurvisie voor de gemeente Oss lopen tot 2020. De actualisatie krijgt gestalte in de Omgevingsvisie, die daarmee het nieuwe integraal kader vormt voor het ruimtelijk beleid waaronder wonen voor de gemeente. In de omgevingsvisie maken we ook keuzes t.a.v. duurzaamheid. Daarin integreren we ook de relatie tussen de fysieke leefomgeving en sociale doelen als gezondheid en onderwijs.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2015	2016	2017	2018	2019**	Streef- waarde
Gemiddelde leegstand woningen	OssStat	3,2	3,2	3,2	2,9	nmb	2,2% (frictie leegstand)
Gemiddelde verkooptijd woningen	NVM		Q2 - 153	Q2 - 155	Q2 - 78	Q2 - 60	100 dagen
Slaagkansmonitor sociale huurwoningen*	Brabant Wonen & Mooiland						nog niet bekend
Verleende bouwvergunningen	Gemeente Oss	200	421	347	904	397	450
In aanbouw zijnde woningen	Gemeente Oss	428	365	426	322	nmb	
Gereedgekomen woningen	Gemeente Oss	317	218	338	331	ca. 500	600

* Wordt opgenomen zodra nieuw verdeelsysteem van Brabant Wonen ingevoerd is.

** Voorlopige cijfers (kunnen nog aan verandering onderhevig zijn).

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	2016	2017	2018
Nieuw gebouwde woningen per 1.000 woningen			
Oss	6,2	7,5	8,4
Referentie	6,7*	6,7	8,0

* Aantal wijkt af van de referentiewaarde voor 2016 die in de begroting van 2019 werd genoemd (was 6,4).

Oorzaak van deze wijziging is dat 'WaarStaatJeGemeente' de referentiegroep van de grootteklasse van 50.000-100.000 inwoners bijstelt. Door grenswijzigingen (m.n. samenvoegingen van gemeenten) wijzigt de gemeentegrootteklasse 50.000 – 100.000 inwoners. Het afgelopen jaar zijn er in de grootteklasse 50.000-100.000 diverse gemeenten bijgekomen, wat van invloed is op de gemiddelde referentiewaarde.

WaarStaatJeGemeente voert deze correcties met terugwerkende kracht door, wat verklaart waarom het getal voor 2016 is veranderd.

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

Woningmarkt

De woningmarkt staat onder druk, zowel landelijk en lokaal. De woningvraag is groter dan het aanbod. Wonen is een topprioriteit. In het collegeprogramma is daarom de ambitie opgenomen om de komende jaren de woningbouw te versnellen van gemiddeld 300 woningen per jaar naar 600. Maar die versnelling ontstaat niet vanzelf. Het vraagt om een andere benadering. De komende periode geven we hieraan verder invulling. Dit ook in relatie tot de keuzes en afwegingen voor de prioriteitendiscussie dit voorjaar met de gemeenteraad.

Omgevingswet

In september heeft Twynstra en Gudde een reflectie gegeven op onze aanpak. Daarop hebben we een aantal zaken in het programma aangepast:

- Het management is voortaan als opdrachtgever verantwoordelijk voor de aansturing van de projecten binnen het programma.

- Project omgevingsplan koppelen we in 2020 aan concrete projecten waarvan duidelijk is dat ze na 1-1-2021 (dus onder het regime van de omgevingswet) tot besluitvorming komen. We gaan al doende de onderdelen ontwikkelen die daarvoor nodig zijn. Het project omgevingsplan gaat zich richten op verdere ontwikkeling van kennis en kunde en op de ondersteuning van de betreffende projecten.
- Het traject 'anders werken' krijgt meer aandacht, o.a. door een eigen projectleider en opdrachtgever. Hierdoor maken we ook een betere aansluiting bij de gemeentebrede ontwikkeling.
- We waken beter dan in het verleden voor voldoende prioriteit en capaciteit voor het programma, o.a. door dit te koppelen aan de afdelingsplannen.

Buitengebied

De dynamiek in het buitengebied en anderzijds de frictie met onze capaciteit en de verwachtingen van stakeholders zijn aanleiding om ons te beraden op onze rol zoals we die tot nu toe invullen naar diverse sectoren en stakeholders. In het buitengebied gaat het om grote transitie's, die gepaard gaan met veel onduidelijkheid en onzekerheid. Des te belangrijker is dat het helder is wat van ons als gemeente mag worden verwacht. Daarbij kijken we ook naar onze invloedssfeer en de knoppen waar wij aan kunnen draaien. Dit is onderdeel van een breder proces binnen onze gemeentelijke organisatie.

Programma 9. Veilige omgeving

1. Inleiding

Vanuit dit programma werken we aan zo veilig mogelijke wijken en kernen in Oss. Veiligheid is v n iedereen en vóór iedereen. Het op peil houden van de veiligheid en veiligheidsbeleving moeten we samen met de Osse inwoners doen. Iedereen heeft hierin zijn eigen verantwoordelijkheid. We richten onze inzet op de zaken die we als gemeente kunnen beïnvloeden en hebben daarbij vaak een proces of beleidsmatige rol. Daarnaast kennen we een zelfstandige rol, daar waar het gaat om het inzetten van bestuursmaatregelen om de openbare orde te handhaven. Samen integraal werken vanuit verschillende rollen maar wel als één overheid door alle domeinen heen is het doel.

Als er openbare orde of veiligheidsincidenten zijn dan lossen we die zo goed als mogelijk op. Binnen veiligheid hanteren we vijf veiligheidsvelden: veilige leef- en woonomgeving, bedrijvigheid en veiligheid, jeugd en veiligheid, fysieke veiligheid en integriteit en veiligheid. Binnen de velden stellen we prioriteiten. Alle velden pakken we integraal samen met onze partners aan. De verbinding tussen zorg en veiligheid loopt als een rode draad door de onderdelen heen.

2. Programma-onderdelen

2.1 Veilige woon- en leefomgeving

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We verbeteren de objectieve en subjectieve veiligheid door samen met de partners de slachtofferkans te beperken, de pakkans te vergroten en de aangifte bereidheid onder slachtoffers te verhogen.*
- *Bij langdurige ernstige woonoverlast zetten we in op een ketengerichte aanpak om met partners integraal op te treden.*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Voor de aanpak (woon)overlast en complexe casuïstiek rollen we het Ave model (Aanpak voorkomen escalatie) uit. Dit model geeft meer duidelijkheid over rollen en het op- en afschalen van casuïstiek. Dit helpt om situaties op een goede manier aan te pakken. Zo ook de situaties waarbij een burger veel overlast veroorzaakte rondom het gemeentehuis. Ook kijken we hoe we vooraan in de keten kunnen komen om complexe casuïstiek eerder te signaleren. Zo zijn we gestart met het project van Koers en Kansen waarbij we vanuit de proeftuin Ruwaard samen met OM en andere betrokken partners uit de zorg- en strafketen op een andere manier omgaan afdoeningen op gelegd door de rechter.

Daarnaast zijn we samen met vastgoed, beleid en VTH betrokken bij projecten om zorg en veiligheid op elkaar af stemmen. Zoals bij de casus waarbij voor een gezin tijdelijk en onder vooraf vastgelegde voorwaarden huisvesting wordt gerealiseerd. Dit om te kunnen werken aan stabilisatie en daarna aan doorstroom naar reguliere huisvesting met de juiste hulp en ondersteuning om herhaling te voorkomen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Voorbereiden en uitrollen implementatie Ave model (Aanpak voorkomen escalatie). Op deze manier verwachten we sneller doorbraken te kunnen realiseren bij langlopende complexe casuïstiek met zowel een zorg als veiligheidsvraagstuk. Ook onze partners zoals het zorg- en veiligheidshuis hebben hierin een rol.
- 3 medewerkers, die voorheen betrokken waren bij of zorg casuïstiek of veiligheidscasu stiek vanuit SKO of veiligheid, zijn benoemd tot procesregisseurs zorg en veiligheid.
- Met partners, vooral politie, wordt actief ingezet op incidenten die de openbare orde raken. Denk aan faciliteren van politie door bijvoorbeeld inzetten cameratoezicht bij de aanpak van de bij de autobranden.
- We hebben ons voorbereid op de komst van de Wvggz (Wet verplichte geestelijke gezondheidszorg) die per 1 januari 2020 inging.
- We leggen bestuurlijke maatregelen op bij ernstige (woon)overlast of huiselijk geweld.

- We zijn samen met handhaving, zorg en vastgoed betrokken bij projecten die het oplossen of stabiliseren van complexe casuïstiek verbeteren. Bijvoorbeeld rondom huisvesting van overlastgever of psychische kwetsbaarheid en het stroomlijnen van de processen rondom onverzekerde en briefadressen.
- We voeren in de zomer en winter samen met de politie een communicatiecampagne om bewustwording van risico's op woninginbraak te verhogen. Ook sturen we namens gemeente en politie brieven rond in de buurt bij een woninginbraak.
- We werken samen met de wijkcoördinatoren, kernteams, sociale teams, wijkagenten en boa's om vroegtijdige overlast aan te pakken. Bijvoorbeeld door met een overlastgevende bewoner het gesprek aan te gaan of gezamenlijk op te treden bij een hotspot van jeugdoverlast.
- Wij zijn gestart met het project van Koers en Kansen om op een andere manier om te gaan met ZSM afdoeningen. Dit houdt in dat burgers die vanwege een strafbaar feit bij het OM worden berecht via de ZSM (zo snel mogelijk een afdoening opleggen) voortaan de keuze krijgen om samen met reclassering in beeld te brengen of meer nodig is om herhaling te voorkomen. Denk bijvoorbeeld aan het opstarten van een zorgtraject of hulp bij schulden.

2.2 Bedrijvigheid en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We pakken ondermijning in het buitengebied aan*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De aanpak van ondermijning in het buitengebied was voor 2019 geen prioriteit. We hebben dit zodoende niet opgepakt.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

Vanuit veiligheid waren er in 2019 teveel andere onderwerpen die prioriteit hadden. Deze doelstelling is zodoende nog niet opgepakt.

2.3 Jeugd en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We dringen jeugdoverlast en jeugdcriminaliteit terug*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De aanpak van jeugdoverlast vereist een doorlopende inzet waarbij we afgelopen jaar hebben ingezet op de verdere ontwikkeling van onze rol als regisseur. Jeugdgroepen zijn van alle tijden en in sommige gevallen ontwikkeld een jeugdgroep zich tot een (zeer) overlastgevende groep. Ook dit jaar was er sprake van overlast door jeugd(groepen). Samen met politie, OM, Ons-welzijn, straatcoaches en het Zorg- en veiligheidshuis is er een plan van aanpak gemaakt om zowel de overlast terug te dringen als om per jongere acties uit te zetten om negatief gedrag (in de groep) te voorkomen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben actief opgetreden bij de overlast en overvallen in het fietstunneltje door middel van extra verlichting en extra toezicht.
- Tevens is het contract met de straatcoaches verlengd zodat zij de werkzaamheden in 2019 maar ook komende jaren uit kunnen voeren.
- We hebben vooraf aan Winterland met straf- en zorgpartners interventies gepleegd waardoor er eind 2019, dus op Winterland nauwelijks sprake was van jeugdoverlast. Dit mede door de zichtbare aanwezigheid van de straatcoaches tijdens Winterland.

- We voeren regie op het aanpakken van aanwezige overlastgevende groepen. Samen met betrokken in- en externe partners maken we een bijbehorend integraal plan met als doel de overlast te beperken. Voorbeeld is het organiseren van een bijeenkomst met ouders van jeugdigen uit de jeugdgroep waarbij we als gemeente en partners het gesprek aangaan.
- We focussen ons op de verbinding tussen zorg en veiligheid waarbij we het beleid op elkaar af stemmen.
- Ook in de uitvoering van interventies die te maken hebben met preventie enerzijds en repressie anderzijds zoeken we de verbinding. Dit door acties uit te zetten die de overlast op straat voorkomen (extra toezicht/verlichting) als acties per individu (aanbieden zorg bij verslavingsproblemen/optreden politie bij strafbare feiten enz).

2.4 Fysieke veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Zorgdragen dat de organisatie (veiligheidsregio) bij een ramp of crisis goed ingericht en voorbereid is*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

De aanpak van moderne crises en complexe veiligheidsvraagstukken vraagt om meer dan reactief optreden. Samenwerking en goede, snel beschikbare en zo volledig mogelijke informatie is noodzakelijk bij de bestrijding van incidenten en rampen. Hiervoor is het noodzakelijk dat de Veiligheidsregio zich doorontwikkelt.

Het afgelopen jaar hebben wij daarom samen met de Veiligheidsregio het nieuwe beleidskader 2020-2023 vormgegeven. Het beleidsplan 2020-2023 noemt de belangrijkste voorwaarden voor de doorontwikkeling van de Veiligheidsregio tot een organisatie die in staat is om tal van partijen te verbinden op veiligheidsvraagstukken en hierop regie te voeren.

Jaarlijks worden de leden van het gemeentelijke beleidsteam op diverse manieren getraind en opgeleid. Daarnaast bieden we medewerkers van de gemeente Oss, die een actieve rol hebben in de ramp- en crisisbeheersing, de mogelijkheid tot het volgens van cursussen en opleiding om hun kennis van de diverse processen op peil te houden. Dit is een doorlopend proces.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We zijn actief betrokken geweest bij het nieuwe beleidskader en de nieuwe koers van de Veiligheidsregio. De uitkomsten van de bestuursconferentie 2018 hebben een vertaling gekregen in het nieuwe beleidsplan.
- Omdat we op het veiligheidsgebied geconfronteerd worden met veranderende en nieuwe risico's, hebben we de Veiligheidsregio de ruimte gegeven om zich de komende jaren door te ontwikkelen. Dit kosten hiervan komen ten laste van de reserve 'doorontwikkeling Veiligheidsregio' en hebben een incidenteel karakter. Deze doorontwikkeling krijgt de komende twee jaar meer inhoud.
- De doorontwikkeling richt zich op risicobeheersing door samenwerking met maatschappelijke partners en het sneller en beter delen van informatie. Daarnaast richt de doorontwikkeling zich op het behoud en versterken van de kolommen Brandweer, GHOR en Bevolkingszorg. Versteving van de Brandweerorganisatie heeft in 2019 prioriteit gekregen, omdat die door toenemende eisen en eerdere bezuinigingen onder druk is komen te staan.
- We hebben het afgelopen jaar ervoor gezorgd dat alle partijen in staat zijn geweest om vanuit hun eigen rol veiligheidsincidenten te bestrijden door gerichte opleidingen en relevante oefeningen.
- We zetten in op versteviging van de brandweerorganisatie. Door veranderingen in de omgeving met toenemende eisen aan de brandweerorganisatie en onder invloed van eerdere bezuinigingen bevindt de brandweer zich op dun ijs. Dit is vanwege een gebrek aan uitvoeringscapaciteit, het niet kunnen inspelen op ontwikkelingen, bedrijfskundige onvolwassenheid en wegvallende inkomsten dan wel stijgende kosten. Er worden verschillende maatregelen genomen om deze knelpunten op te lossen en de organisatie te verstevigen.

- We participeren in de veiligheidsregio en denken mee over de koers ervan. We worden op dit veiligheidsgebied geconfronteerd met veranderende en nieuwe risico's. Dit leidt tot de vraag wat voor veiligheidsregio we willen zijn en wat dit betekent voor de samenwerking met gemeenten en de andere partners.

2.5 Integriteit en veiligheid

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Het zoveel mogelijk stoppen en voorkomen van ondermijnende criminaliteit en het herstellen/vergroten van het vertrouwen in de overheid*
- *We willen een weerbare en integere organisatie worden waarbij medewerkers in een veilige werkomgeving hun publieke taak kunnen uitvoeren*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We voeren het actieplan aanpak ondermijning en het programma weerbare organisatie uit. Beide programma's hebben een meerjarige looptijd. Doel is om ondermijnende criminaliteit zo veel mogelijk te verstoren en frustreren daar waar het de gemeente raakt. En om dit op een veilige manier te kunnen doen. Dit is een continu proces. We doen dit door in te zetten op goede onderlinge afstemming, een integrale aanpak bij diensten en een integrale aanpak van handhaving laten we zien dat we als gemeente één organisatie zijn en ons zo min mogelijk laten misbruiken door mensen met criminele bedoelingen. Deze interne samenwerking wordt steeds beter, in 2019 hebben we meerdere vraagstukken op deze manier aangepakt.

In ondermijningscasuïstiek kunnen we samen met de partners mooie succesvolle interventies uitvoeren die van groot gevolg zijn voor de samenleving, ook dit is een continu proces waar we afgelopen jaar veel op hebben ingezet.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- Er zijn zichtbare en onzichtbare veiligheidsmaatregelen genomen om de Veilige Publieke Taak te borgen.
- We pakken casuïstiek en projecten op. Intern of onder de samenwerkingsverbanden van de Taskforce Brabant-Zeeland en het Regionaal Informatie en Expertise Centrum (RIEC).
- Operatie Alfa heeft veel impact gehad op de organisatie in meerdere opzichten. Het maakt zichtbaar wat zich binnen de gemeentegrenzen afspeelt aan zware criminaliteit. In de integrale aanpak van ondermijning heeft de interne samenwerking tussen afdelingen én de samenwerking met onze veiligheidspartners een belangrijke impuls gekregen.
- We zetten gemeentelijke instrumenten in zoals Bibob bij vergunningverlening om te kunnen weigeren bij vergunningsaanvragen waarachter criminele doelstellingen schuil gaan.
- We werken samen met regionale partners zoals gemeente Bernheze, politie, OM, de Belastingdienst, douane, omgevingsdienst, de belastingsamenwerking, Veilig thuis, enz..
- Door het verbeteren van de interne en externe samenwerking zijn we steeds beter in staat om deze vorm van criminaliteit te frustreren. Zo worden panden gesloten, zorgcontracten ontbonden, huurcontracten opgezegd, BRP inschrijvingen kloppend gemaakt etc.
- Samen met andere programma's dragen we bij aan de veiligheid in- en om het gemeentehuis. Zo is in 2019 vanwege agressieve bewoners extra beveiliging ingehuurd.
- We zijn aan de slag met de interne organisatorische borging van de aanpak van ondermijning. Hiermee willen we de integrale aanpak inbedden in de bestaande functies en processen door alle afdelingen heen. Zo is er een pilot Maastrand interventieteam gestart, voor het uitvoeren van integrale controles bij complexe handavings- en toezichtzaken.
- We zetten in op het verbeteren van de gemeentelijke informatiepositie.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Om als gemeenschap duurzaam samen te leven (SDG11 en SDG 3) is het onder andere van belang om mensen een veilige woon- en werkomgeving (SDG16) te bieden. Dat wil zeggen het tegengaan van criminaliteit en overlast, het veilig mogelijk maken van evenementen en de voorwaarden scheppen voor een zuiver democratisch proces (integriteit). Dat doen we samen met partners (SDG 17), waar mogelijk door integraal op te trekken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2016	2017	2018	2019	Streef-waarde
Woninginbraken	Politie	271	172	207	186	172
Rapportcijfer veiligheid	Veiligheidsmonitor	7,3	7,4	-	-	7,4
Incidentmeldingen verwarde personen	Politie	216	212	301	357	-
Inzet bestuursrechtelijke maatregelen						
- Waarschuwing gebiedsverbod	gemeente	1	0	1	0	-
- Gebiedsverbod	gemeente	3	0	2	0	-
- Waarschuwing gedragsaanwijzing	gemeente	0	0	0	1	-
- Gedragsaanwijzing	gemeente	0	0	0	1	-
- inzetten cameratoezicht in het kader van de openbare orde		2	1	3	1	-
-inzetten veiligheidsrisicogebied		0	0	1	0	
Incidentmeldingen jeugdoverlast	Politie	442	385	308	200	-
Controles waarbij hennep en/of harddrugs is aangetroffen (13b)*						
- waarna bestuurlijke waarschuwing	Gemeente	30	7	11	8	-
- waarna sluiting pand		20	46	21	17	
Interne BIBOB-toetsen	gemeente	73	58	80	84	-
- waarna BIBOB toetsen door landelijk bureau BIBOB		5	3	5	3	-

* We hebben geen streefcijfers opgenomen voor de acties onder doelstelling 3 omdat dit acties zijn die uitgevoerd worden als reactie op het aantreffen van bijvoorbeeld hennep in een woning.

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Verwijzingen Halt 12-17 jaar per 10.000 inwoners van 12-17 jaar	77	119	2018
Winkeldiefstallen per 1.000 inwoners	1,8	2,2	2018
Geweldsmisdrijven per 1.000 inwoners	4,7	4,7	2018
Diefstallen uit woning per 1.000 inwoners	2,3	2,5	2018
Vernielingen en beschadigingen per 1.000 inwoners	6,4	5,6	2018

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

We zien dat het veiligheidsveld veranderd. De afgelopen jaren kwamen er veelvuldig nieuwe taken naar de gemeente die iets vragen van dit programma maar ook van andere programma's. Kijkend naar 2019 en 2020 zien we dat met de komst van; de Wvvgz, de uitrol van het Ave model, implementatie van het MIT en de toename rondom (woon)overlast en nazorg ex-gedetineerden, de nadruk steeds meer komt te liggen op de samenwerking tussen zorg, veiligheid en handhaving. Als gemeente Oss zijn we erg actief hierin. Wel zien we dat dit invloed heeft op de competenties én de gestelde prioriteiten. Een overallview, afstemming én afbakening over de afdelingen heen is daarom belangrijker.

Programma 10. Besturen in verandering van tijden

1. Inleiding

De wereld staat voor een aantal grote opgaven, die ook Oss niet ongemoeid laten. Oude systemen liggen onder vuur. Het zijn geen tijden van verandering maar het is een verandering van tijden: van opgaven, van verhoudingen, van kansen en keuzes. Het doorontwikkelen van onze samenleving richt zich op de ontwikkeling van mensen en duurzame oplossingen voor de toekomst. Als leidraad dienen daarvoor de Sustainable Development Goals van de Verenigde Naties. Juist op lokale en regionale schaal kunnen we die vertalen naar concrete stappen als samenwerkende overheden en in samenwerking met de Ossenaren, het onderwijs en de ondernemers en instellingen.

De samenleving verandert voortdurend en snel en dit vraagt een sensitieve en alerte bestuursstijl en een wendbare en flexibele organisatie. Als bestuur en organisatie willen we optimaal gebruik maken van de kracht van de samenleving en daarin staan we open voor initiatieven en innovatie, we geven ruimte, durven los te laten en indien nodig pakken we regie. We zoeken pragmatische samenwerkingsmogelijkheden die passen bij de (burger)kracht van mensen, bij de rol en positie van onze partners en bij onze netwerken. Dit leidt tot een toenemende interactie met en betrokkenheid van inwoners, maatschappelijke partners en ondernemers.

We zoeken samenwerking met (regio)gemeenten en nemen actief deel aan regionale en landelijke en internationale netwerken die onze rol en positie versterken, we durven hierin keuzes te maken.

Om de kracht van de samenleving te benutten en de lokale en regionale opgave te realiseren blijven we onze organisatie ontwikkelen. We willen een organisatie zijn die kansen in de samenleving ziet, ruimte daaraan geeft maar ook actief ondersteunt, mobiliseert, versterkt en verbindt en deze ook productief maakt.

Een goede dienstverlening is voor onze organisatie een belangrijke basis. Vanwege de snelle ontwikkelingen op het gebied van technologie en digitalisering geldt dit ook zeker voor onze ICT-infrastructuur. Onze ambitie is om een goede middenmotor te zijn voor de basisstructuren.

2. Programma-onderdelen

2.1 Bestuur

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- Een transparant, interactief en zorgvuldig besluitvormingsproces
- Een zichtbare, moderne gemeenteraad die aansluiting heeft bij nieuwe ontwikkelingen in onze stad

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het vergaderstelsel van de Osse gemeenteraad borgt een transparant, interactief en zorgvuldig besluitvormingsproces. Hierbinnen is tijd en ruimte voor alle perspectieven.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We zijn doorgegaan met de ontwikkeling van de raads- en burgerleden. Hiervoor zetten we het opleidingsprogramma raadskompas in. In 2019 hebben we verschillende onderwerpen behandeld zoals de meervoudige democratie, co-creatie, burgerparticipatie, en een pitchtraining.
- We zijn doorgegaan met onze werk- en bedrijfsbezoeken. We hebben een bezoek gebracht aan MSD, Sportpark Nieuw Zevenbergen, Begra, de Meanderende Maas, Padifood en Kemkens.
- We namen initiatieven om de interactie met de samenleving te versterken. Dit zijn bijvoorbeeld 5 podiumbijeenkomsten en 5 hoorcommissies over bestemmingsplannen (waarvan 1,5 dag bestemmingsplan Buitengebied Oss). We hebben 54 deelnemers aan 'gast van de raad' gehad, waaronder de Jongerenraad en een groep 'Young Professionals'.
- In 2019 zijn 7 basisscholen (10 groepen) en 3 middelbare scholen, (10 groepen waaronder ook het speciaal onderwijs), op bezoek geweest bij de gemeente Oss.

- Onze Rekenkamercommissie heeft eind 2018 het rapport 'Vindbaarheid en beschikbaarheid van de specialistische jeugdhulp voor ouders en jongeren in Oss uitgebracht. Dit rapport is in de eerste vergadercyclus van 2019 besproken in de adviescommissie en raad. In 2019 heeft de Rekenkamercommissie gewerkt aan het onderzoek naar informatieveiligheid. Dit rapport wordt in 2020 besproken.
- De griffiers uit de regio Noordoost Brabant organiseerden twee bijeenkomsten voor de raadsleden uit de regio om beter in positie te komen bij regionale samenwerkingsverbanden. In 2019 was er vooral aandacht voor de RES, Veiligheidsregio en de Regio NOB/Agrifood Capital.
- We zijn doorgegaan met onze social media kanalen om de bekendheid met de gemeenteraad te verhogen.
- We zijn doorgegaan met onze ruimere inspraakmogelijkheden van burgers, ondernemers en instellingen in onze vergaderingen.
- We zijn doorgegaan met experimenten met onze vergaderregels (pilot debat).
- We blijven onze rol bij ontwikkelingen zoals co-creatie en innovaties pakken. De invoering van de omgevingswet blijft voor ons een belangrijk ontwikkeltraject; we investeren in het samenspel tussen raad, college en organisatie.

2.2 Organisatie

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *De gemeente Oss is een duurzame en wendbare netwerkorganisatie die goede dienstverlening levert en werkt aan maatschappelijke vraagstukken. We brengen de basis op orde en verstevigen de strategische slagkracht*
- *De gemeente Oss is een professionele organisatie, waar het fijn werken is en we met elkaar zorgen voor een swingende tent*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Het afgelopen jaar is de druk op de capaciteit van de organisatie verder toegenomen zowel in kwantiteit als kwaliteit. Het resultaat uit het benchmarkonderzoek dat in september is gepresenteerd, bevestigt het 'gevoel' dat we zowel in formatie en kosten op bijna alle vakgebieden (met name op strategisch niveau) onder het niveau zitten van vergelijkbare gemeenten (referentiegroep). We werken dit in de Kadernota 2021-2024 verder uit en nemen hierin de moties uit de raad (november) mee.

We hebben in 2019 het Koersdocument 3x3 verder inhoud gegeven door gemeentebreed ruimte te maken voor de basis op orde brengen op tal van gebieden, de bedrijfsvoering door te lichten en opnieuw vorm te geven en als directie met alle afdelingen en teams in gesprek te gaan. Dit heeft veel inzicht en informatie gegeven over de ontwikkeling van de organisatie, hoe goed is de basis op orde en wat nodig is op volgende stappen te maken.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben op een aantal vakgebieden (o.a. Vastgoed, Ruimtelijke Ontwikkeling) extra capaciteit ingehuurd om de programma's en plannen te realiseren en om formatieknelpunten tijdelijk op te lossen.
- We hebben een benchmark uit laten voeren door bureau Berenschot om inzicht te krijgen in onze formatie en kosten t.o.v. referentiegemeenten.
- We hebben op 4 november de gemeenteraad d.m.v. een presentatie (titel: 'Piepen en kraken en draaien als een tierelier') geïnformeerd over de stand van zaken en de knelpunten van de organisatie.
- We geven uitvoering aan de motie van de gemeenteraad 'Prioritering is een bevoegdheid van de gemeenteraad'. Dit wordt verwerkt in de Kadernota 2021-2024.
- We hebben sturing vanuit programma's en opgaven verder versterkt door de rol en positie van programmamanagers in te richten via opgaven.
- We zijn gestart met het ontwikkelen van een digitaal leer- en ontwikkelplatform voor medewerkers.
- Het team Procesgericht Werken heeft een flink aantal werkprocessen onder handen genomen, waardoor er veel verbeteringen zijn doorgevoerd.

- We hebben 60 deelnemers aan het generatiepact en daaraan gekoppeld 18 jongeren in dienst genomen. De regeling generatiepact is i.o.m. de OR verlengd tot 1 januari 2022, daarna stopt het.
- We staan vol trots op trede 3 van de PSO-ladder (audit in 2020) en we hebben 25,9 banen in het kader van de banenafpraak (taakstelling 2019: 21,1 banen), waardoor wij actief mogelijkheden bieden voor inwoners met achterstand tot de arbeidsmarkt.
- We hebben op 18 april aan gemeenteraad de resultaten gepresenteerd van het Telos-onderzoek op het gebied van Global Goals. We hebben bij onze internationale contacten (o.a. China, Silicon Valley) de inhoudelijke agenda verbonden aan de 17 duurzame doelen van Global Goals.

2.3 Digitalisering en dienstverlening

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We leveren dienstverlening en informatie op maat*
- *We betrekken inwoners en ondernemers bij de ontwikkeling van onze dienstverlening*
- *We verbinden de inspanningen op het gebied van ICT, informatievoorziening en dienstverlening*
- *We innoveren met als doel maatschappelijke meerwaarde (tastbaar resultaat in de praktijk)*
- *We dragen bij aan en adopteren oplossingen die de fundamentele vormen van 'Samen Organiseren' van de VNG*
- *We zijn betrouwbaar, bereikbaar en benaderbaar voor digitaal vaardigen en niet digitaal vaardigen*
- *We zijn ingericht op de verschillende opgaven*
- *We zorgen voor een efficiënt en effectief gebruik van onze ICT*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Vanuit het digitaal tenzij principe zijn er een aantal producten gedigitaliseerd namelijk: aanvraag BRP, vermissing reisdocument, naamgebruik, geheimhouding, vergunningaanvraag en de chatbot voor het proces afval zodat dit door de inwoners ook digitaal geregeld kan worden. Hiermee hebben we de volgende stap gezet in het verbeteren van de dienstverlening naar onze inwoners, ondernemers en instellingen.

In het najaar van 2019 zijn 2 projecten opgestart om de betrokkenheid van inwoners en ondernemers te versterken.

- We hebben maatregelen getroffen voor de aansluiting aan het landelijk DSO in het kader van de omgevingswet. Hierin werken digitalisering (ICT) en de dienstverlening nauw samen met het programma Omgevingswet.
- We hebben het afgelopen jaar vooral gebruikt om het informatiebeleidsplan te ontwikkelen en vast te laten stellen. Daarnaast is onze infrastructuur aangepast ter voorbereiding op de verdergaande digitalisering van de toekomst.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben een avond georganiseerd voor het burgerpanel om de ontwikkelingen van de dienstverlening te delen en daarin ook laten testen en feedback geven op een nieuwe vorm van dienstverlening n.l de chatbot
- We meten sinds oktober continu de inwonerstevredenheid via de balie, telefoon en website en gebruiken de input om de dienstverlening te optimaliseren.
- We hebben een gemeentebrede visie op dienstverlening vastgesteld samen met de domeinen en ICT.
- We zijn via alle dienstverleningskanalen bereikbaar en benaderbaar voor onze digitaal vaardigen en niet digitaal vaardigen
- Er is in 2019 3 keer een cursus gegeven voor de minder digitaal vaardigen (digisterker).
- We hebben een 0-meting gedaan m.b.t. onze bereikbaarheid, de organisatie heeft een 6,4 gehaald en het Klant Contact Centrum een 8.
- De medewerkers van het Klant Contact Centrum krijgen jaarlijks een certificering en hebben een 8,2 behaald in 2019.
- We hebben het laatste kwartaal continu feedback op de dienstverlening gevraagd aan onze inwoners, instellingen en ondernemers via de website, telefoon en balie. Voor de website kregen we een 5,5, voor de telefoon een 8 en voor de balie ook een 8.

- In oktober 2019 zijn we gestart met de monitor om de ervaringen van inwoners, ondernemers en instellingen systematisch te meten en dit te gebruiken voor het optimaliseren van de dienstverlening.
- In oktober 2019 zijn we gestart met een proeftuin chatbot, een nieuwe vorm van dienstverlening voor onze inwoners.
- In 2019 heeft de gemeente Oss meegedaan aan "Waar staat je gemeente".
- Het totaal oordeel van bewoners voor de gemeentelijke dienstverlening blijft een 6,9. Daarmee wijkt Oss nauwelijks af van de benchmark (6,8).
- Naast de burgerpeiling is ook een afzonderlijke klantpeiling aan de balie op het gemeentekantoor afgenomen.
- Het totaalcijfer voor het bezoek aan het gemeentehuis steeg van een 7,8 (2014) naar een 8,3 in 2018!
- In Q3 en Q4 zijn voorbereidingen getroffen voor de invoering van nieuwe werkomgeving voor de organisatie. Dit is een enorme upgrade die in de eerste maand van 2020 is geëffectueerd. Hierin staan beschikbaarheid en informatieveiligheid centraal. Deze aanpassingen vormen samen met vernieuwingen die in 2020 worden uitgevoerd de basis voor verdergaande digitalisering voor de dienstverlening en bedrijfsvoering.
- De Osse Rekenkamercommissie heeft laten onderzoeken in hoeverre de gemeente Oss "in control" is als het gaat om informatieveiligheid in privacy. Op basis van bevindingen van het onderzoek zijn passende maatregelen getroffen in zowel de technische infrastructuur als voor bewustwording in de organisatie. Daarnaast worden de aanbevelingen van het onderzoek overgenomen en volgt onder andere een herstart.
- Het procesgericht werken heeft zich het afgelopen jaar gericht op complexe ketenprocessen die over meerdere afdelingen gaan zoals de processen in de omgevingswet en het postproces. Er was daarbij een sterke focus op het digitaliseren. Bij procesverbetertrajecten is altijd de volgende aanpak toegepast:
 - o procesverbetering vóór digitalisering
 - o privacywetgeving geïntegreerd in het herontwerp
 - o gegevensmanagement geïntegreerd in herontwerp proces
 - o technische (ICT) koppelingen worden gerealiseerd conform landelijke standaarden

2.4 Regionale samenwerking en netwerken

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We willen een vitale gemeente en regio zijn*
- *We willen een sterke rol in de regio, in netwerken en een gerichte internationale profilering*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

Op een flink aantal gebieden nemen wij onze verantwoordelijkheid in de regio. Dit geldt voor het sociaal domein en ook voor het ruimtelijk economisch terrein. We leveren menskracht, organisatievermogen en ideeën: van inkoop sociaal domein, arbeidsmarktbeleid tot vestigingsklimaat voor het bedrijfsleven. Ook op het gebied van gezamenlijke raadsbijeenkomsten over vele onderwerpen zijn wij vaak initiatiefnemer en uitvoerder. Dat maakt dat wij onze rol adequaat invullen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We hebben deel genomen aan regionale en landelijke overlegtafels (G40-stedennetwerk en VNG).
- We hebben op beperkte schaal deelgenomen aan internationale netwerken, al dan niet via Agrifood Capital.
- De samenwerking met China gaven we vorm in het kielzog van de provinciale relaties met de provincie Jiangsu en met focus op de farmaceutische industrie (Thaizhou is China Medical City). In 2019 hebben we dit met een provinciale reis ondersteund.
- We hebben regionaal samen gewerkt in samenwerkingsverbanden en netwerken met andere gemeenten en partners zoals Agrifood Capital, aan de leefomgeving en arbeidsmarkt en regionale thema's als de transitie in de landbouw (innovatieve voedselketen), voeding en gezondheid en klimaat en energie

- In Midsize Brabant werkten we aan vijf thema's:
 1. Het versterken van de sociale veerkracht
 2. De veranderende dynamiek van de binnenstad (kortweg Binnenstad)
 3. Logistiek
 4. De nieuwe economie
 5. Mobiliteitsagenda
- In 2019 heeft ons dit te weinig gebracht.
- We werkten in de regio in triple helix-verband samen met bedrijfsleven/maatschappelijke partners, onderwijs en overheid, op het gebied van onderwijs en arbeidsmarkt en de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van Oss en de omliggende As-50 gemeenten als vestigingsplaats voor bedrijven en personeel.
- We zochten samenwerking en inspiratie in de regio, provincie en het Rijk op het gebied van duurzaamheid.
- Regionaal werkten we op een pragmatische manier samen en ondersteunen op verzoek buurgemeenten bij (hulp)vragen. Denk aan P&O, aan afvalinzameling, sociaal domein.

2.5 Kracht van de samenleving

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *We ondersteunen initiatieven: we willen beter worden in het vroeg horen, zien, waarderen en steunen van initiatieven in de samenleving*
- *We realiseren voorwaarden: we moeten ruimte maken in bestaande structuren, meer flexibel en wendbaar. Dit geldt ook voor onze middelen, contracten, producten en diensten zodat er ruimte voor maatwerk ontstaat*
- *We evalueren en doen: we leren van onze ervaringen en vertalen deze naar concrete handelingsprincipes voor raad, college, ambtenaren*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We zijn als organisatie in alle geledingen groeiend onze rol. We slagen er steeds beter in om te werken vanuit de bedoeling en niet het systeem centraal te zetten.. We sluiten aan bij (nieuwe) initiatieven zonder deze over te nemen. Het in de organisatie "werkboek co-creatie" is daarbij een belangrijk hulpmiddel.

We leren door te doen.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We nemen delen van de organisatie mee op leerreis in werken vanuit de bedoeling.
- We zijn in de Schadewijk gestart met een integraal programma, vormgegeven door wijkbewoners en wijkprofessionals. We hebben gezamenlijk de onderlinge samenwerking versterkt. Met we bedoelen we nadrukkelijk samen, (bewoners)organisaties, vrijwilligers, professionals en gemeente.
- We hebben een wijkconferentie georganiseerd. Wijkbewoners en professionals hebben voor 2019 een uitvoeringsplan gemaakt en gezamenlijk uitgevoerd.
- We hebben de organisaties en eigenaarschap in de wijk versterkt.
- De samenwerking tussen de (bewoners)organisaties is versterkt.
- Het werken aan herstel van vertrouwen, we zeggen wat we doen en we doen wat we zeggen.
- We investeren in talentontwikkeling.
- We willen zorgen voor gelijke kansen voor kinderen uit de wijk.
- We ontwikkelen plannen om de kwaliteit van de woning, woon en leefomgeving te versterken.
- Ondermijnend gedrag pakken we aan.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Activiteiten:

- We blijven als gemeente Oss herkenbaar op het gebied van de Global Goals. Deze 17 Sustainable Development Goals zijn verankerd in de beleids- en beheerscyclus, zijn uitgangspunt bij grote opgaven en zijn een leidraad bij (inter)nationale contacten.
- We houden bij aanbestedingsprocedures rekening met duurzaam gebruik van grondstoffen, energieverbruik en sociale aspecten (social return). Dat geldt ook voor onze eigen bedrijfsvoering, zoals gebouwenbeheer, wagenpark en catering.
- Vanuit de doelstellingen van de Participatiewet, specifiek de banenafpraak, creëren we functies voor specifieke doelgroepen, onder andere door het aanpassen van takenpakketten (jobcarving).

De global goals die bij dit programma horen zijn: Gendergelijkheid, fatsoenlijk werk en gezonde economie, ongelijkheid verminderen, vrede, veiligheid en gerechtigheid en partnerschappen om doelen te bereiken.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2016	2017	2018	2019	Streef-waarde
Klanttevredenheid	Waarstaatjegemeent e.nl					Landelijk gemiddel de 6,75
- directe dienstverlening				6,93		6,85
- digitale dienstverlening				7,22		
Tevredenheid medewerkers	Gemeente	7,7	--	7,4	--	7,1
Ziekteverzuim	Gemeente	5,4	5,8	5,5	5,9	Landelijk gemiddel de 5,8%
Norm banenafpraak	VNG banenafpraak		16,9	23,1	25,9	21,1 banen van 25 uur (2019)

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit [waarstaatjegemeente.nl](https://www.waarstaatjegemeente.nl) weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Formatie per 1.000 inwoners (bron: Personeelsmonitor Gemeenten; A&O-fonds Gemeenten)	7,3 fte	7,7 fte	2019
Overhead (bron: Vensters voor bedrijfsvoering)	28,7%	31,1%	2018
Externe inhuur: kosten als % van totale loonsom + totale kosten inhuur. (bron: Personeelsmonitor Gemeenten; A&O-fonds Gemeenten)	14,1%	18,2%	2019

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

Programma 11. Financieel solide

1. Inleiding

Een financieel gezonde gemeente is in het belang van alle inwoners in Oss. De begroting moet sluitend zijn. De meerjarenbegroting biedt inzicht in de verwachte inkomsten en uitgaven over een langere periode. We moeten zorgvuldig met het gemeentelijk geld omgaan, dus is er aandacht voor 'treasury' en de reserves moeten op orde zijn. Dat alles willen we realiseren tegen de achtergrond van een aanvaardbaar niveau aan lasten, zowel voor bewoners als voor ondernemers.

2. Programma-onderdelen

2.1 Belastingen

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Beheerste lastendruk*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

We streven er naar om de lokale lastendruk minimaal € 22,50 onder het landelijk gemiddelde te houden. In 2019 is dit ook gerealiseerd. Deze doelstelling staat onder druk door de hogere kosten van afvalinzameling. Voor het jaar 2020 is de stijging van de afvalstoffenheffing 15%. Een volledig kostendekkend tarief voor 2020 zou een stijging betekenen van 25%.

Doordat we de rioolheffing en de OZB in 2020 niet verhogen schatten we in dat de lokale lastendruk circa € 22,50 onder het landelijke gemiddelde blijft. Dit is uiteraard afhankelijk van de tarieven bij andere gemeenten.

Daarnaast willen we de gewenste opbrengst voor de gemeente tegen zo laag mogelijke uitvoeringskosten verkrijgen. De Belastingen Samenwerking Oost-Brabant (BSOB) voert de belastingtaken voor ons uit. De portefeuillehouder financiën is lid van het dagelijks bestuur.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- De totale lastendruk lag in 2019 ruim onder het landelijke gemiddelde (€ 33 onder het landelijke gemiddelde). Dit ondanks een extra verhoging van de OZB in 2019 van 5%. In 2019 stonden we op plek 98 (van de 387 (deel)gemeenten) met de laagste lastendruk.
- Het oordeel van de waarderingskamer over de BSOB voor onze gemeente was "goed". "Goed" is de hoogste beoordeling die een gemeente of een belastingen samenwerking kan halen.
- Met de toetreding van zes nieuwe gemeenten bij de BSOB in 2018 is een meer toekomstbestendige robuuste belastingorganisatie ontstaan. In 2019 is deze extra taakuitvoering in één keer goed gebeurd, waardoor de aanslagoplegging actueel en volledig is. Vervolgens wordt binnen het werkgebied Oost-Brabant gericht gestuurd om verder te groeien in het aantal deelnemers met schaalvergroting en/of taakuitbreiding.

2.2 Financiën

Doelstellingen

We werken aan de volgende doelstelling(en):

- *Uitvoeren van een stabiel financieel beleid*

Hoe ver zijn we met het realiseren van onze doelstellingen?

In het coalitieakkoord 'Kansen zien, kansen pakken' is gekozen voor een solide financieel beleid met sluitende meerjarenbegrotingen.

Op dit moment hebben we:

- Een meerjarig sluitende programmabegroting 2020-2023. Vooral door de kostenstijgingen in het sociaal domein staat de financiële positie onder druk.
 - o het jaar 2020 begroten we op een tekort van ruim € 3 miljoen. Besloten is om dit uit de algemene reserve te betalen
 - o de meerjarenbegroting sluit voor de jaren 2022 en 2023 met tekorten ter hoogte van € 1,4- € 1,6 miljoen. Oorzaak hiervan is dat we besloten hebben om met een zichtbaar tekort te werken van € 1,7 miljoen (uitvoeringskosten jeugdzorg).
- Een positief oordeel van de provincie Noord-Brabant over de programmabegroting 2020-2023.
- Een algemene reserve die tijdelijk onder onze eigen vastgestelde norm ligt (10% van de algemene uitkering). Via de programmabegroting 2020-2023 komen we door het begrote tekort in 2020 (ruim € 3 miljoen) tijdelijk onder onze norm uit. De norm is voor 2020 € 17,5 miljoen en we komen naar verwachting uit op € 16 miljoen.
- Een goedkeurende verklaring van de accountant op de jaarrekening 2018.
- Voldoende weerstandsvermogen om gemeentelijke risico's af te dekken.
- Een toename van risico's binnen het sociaal domein en dan met name voor uitvoering van Jeugdzorg.

Wat hebben we hiervoor gedaan?

- We voerden een nieuw risicomodel voor het grondbedrijf in. Via dit model wordt op basis van de belangrijkste risico's berekend hoe groot de minimaal benodigde weerstandscapaciteit moet zijn. Deze minimale weerstandscapaciteit bepaalt het minimale niveau van de algemene bedrijfsreserve van het grondbedrijf.
- We hebben twee investeringsfondsen opgezet, namelijk: "Stadshart Oss" en "Duurzaamheid". Via deze fondsvorming reserveren we geld voor realisatie van onze ambities op deze terreinen, zonder dat de exacte bestemming van deze gelden al heel concreet is. Voeding van deze fondsen zal vanuit het grondbedrijf plaatsvinden, waarbij gelden pas beschikbaar komen als de grondverkoop daadwerkelijk gerealiseerd zijn.
- We hebben de planning & controlcyclus beperkt aangepast. Uitgangspunt van de aanpassing was het zo goed mogelijk faciliteren van het gesprek in de gemeenteraad (en minder papier). We hebben de volgende producten gemaakt: programma-evaluatie, omgevingsanalyse, kadernota en programmabegroting.
- In het portaal <http://financien.oss.nl> staan alle digitale planning & control documenten.
- We hebben met vrijwel alle fracties gesprekken gevoerd over "waar kan het minder", ter voorbereiding op bezuinigingsvoorstellen. Besluitvorming heeft hierover plaatsgevonden in de programmabegroting 2020-2023.
- We monitoren periodiek de betalingstermijn van onze facturen. Over het jaar 2019 betaalden we 91% van de facturen binnen 30 dagen. De gemiddelde betalingstermijn was 15 dagen (gegevens tot en met september 2019).
- Sinds 1 januari 2016 zijn we als gemeente belastingplichtig voor de vennootschapsbelasting. In 2018 stellen we onze eerste aangifte op. In het eerste kwartaal 2019 hebben we de eerste aangifte ingediend.
- We zijn in 2019 gestart met de voorbereiding van de Europese aanbesteding van de accountant. In de rekeningcommissie zijn de belangrijkste uitgangspunten en selectie- en gunningscriteria voor deze aanbesteding besproken.

3. Programma-informatie

3.1 Duurzaamheid

Niet van toepassing.

3.2 Indicatoren

Indicator	Bron	2016	2017	2018	2019	Streef-waarde
Oordeel accountant over rechtmatigheid en getrouwheid	Controlerapport accountant bij jaarrekening	Positief	Positief	Positief	Volgt	Positief
Lokale lastendruk (lijst met goedkoopste gemeenten)	COELO	101e plaats	93e plaats	103e plaats	98e plaats	Stabiel
Lokale lastendruk: bedrag onder landelijk gemiddelde	COELO	€ 40	€ 42	€ 36	€ 33	Minimaal € 22,50
Oordeel waarderingskamer	Brief waarderingskamer	Goed	Goed	Goed	Goed	Goed
Betaalgedrag gemeente (% tijdig betaald binnen 30 dagen)	Gemeente	91%	90%	90%	91%	Norm: 90%

3.3 Waar staat je gemeente

In de volgende tabel geven we de verplichte indicatoren vanuit waarstaatjegemeente.nl weer. Om de cijfers van Oss te kunnen plaatsen hebben we daarnaast een referentiemeting opgenomen. We gebruiken hiervoor de gemiddelde waarde van gemeenten in de grootteklasse van 50.000 tot 100.000 inwoners.

Indicator	Oss	Referentie	Jaar
Gemiddelde WOZ-waarde	€ 218.000	€ 224.000	2018
	€ 210.000	€ 204.000	2017
Gemeentelijke woonlasten eenpersoonshuishoudens	€ 743	€ 704*	2020
	€ 707	€ 687	2019
	€ 685	€ 669	2018
	€ 681	€ 658	2017
Gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishoudens	€ 743	€ 767*	2020
	€ 707	€ 748	2019
	€ 685	€ 731	2018
	€ 681	€ 728	2017

* indicatie

Het ministerie van BZK heeft een database ontwikkeld met informatie over de financiën van gemeenten (www.financiengemeenten.nl).

Deze database bevat financiële informatie op het niveau van individuele gemeenten (kengetallen, uitgaven van gemeenten t.o.v. andere gemeenten etc.).

4. Wat zouden we anders kunnen doen?

We blijven ons als gemeente en via onze samenwerkingsverbanden (bijvoorbeeld G40) inzetten voor een houdbaar financieel beleid.

Op 19 september 2019 heeft de Tweede Kamer de motie Segers c.s. aangenomen. Hierin werd de regering verzocht om, samen met de VNG, te onderzoeken met welke aanpassingen van de trap-op-trap-af-systematiek gemeenten meerjarig meer financiële zekerheid kunnen krijgen. Dit is ook echt noodzakelijk. Maar het financiële vraagstuk voor de gemeenten is breder dan dit. Als gemeenten vragen wij om structurele compensatie voor de oplopende zorgkosten als gevolg van volumegroei en om het niet verder doorzetten van de nog steeds oplopende crisiskorting op het Gemeentefonds. Duidelijk is dat als deze compensatie niet komt, de gemeentelijke financiën onder zware druk blijven staan. Wij vragen aan het Rijk om ook de komende jaren een houdbaar financieel beleid te voeren. Alleen dan kunnen wij als lokale overheden samen met het Rijk onze belangrijke rol goed spelen bij de vele maatschappelijke vraagstukken die er zijn en nog op ons afkomen.

